

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla sekä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla. Ehdotettu laki mahdollistaa laajakaistarakentamisen tukemisen valtion varoista. Laki sisältäisi säännökset tuen edellytyksistä sekä toimivaltaisista tukiviranomaisista ja näiden tehtävistä.

Tukea voitaisiin myöntää vain tarkkaan rajatulle harvaan asutulle alueelle rakennettavaan verkkoon. Tuen edellytyksenä olisi lisäksi, että tuen saaja sitoutuu siihen, että tuen avulla rakennetussa viestintäverkossa tarjotaan palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan.

Tuen saajan tulisi sitoutua luovuttamaan muille teleyrityksille käyttöoikeus tuen avulla rakennettuun viestintäverkkoon ja sen ka-

pasiteettiin. Käyttöoikeus olisi luovutettava kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annettua lakia siten, että laajakaistahankkeita voitaisiin tukea myös Euroopan yhteisöjen varoista pääosin samoin edellytyksin kuin valtion tuella. Tuen myöntämisedellytyksistä säädettäisiin näissä tapauksissa myös maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2010 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Viestintämarkkinoita koskeva lainsäädäntö.....	3
2.2 Käytäntö viestintämarkkinoilla.....	4
2.3 Valtionavustuksia koskeva lainsäädäntö.....	4
2.4 Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista.....	7
2.5 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	9
2.6 Nykytilan arviointi.....	12
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	12
3.1 Tavoitteet.....	12
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	12
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	14
4.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset.....	14
4.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	15
4.3 Vaikutukset teleyrityksiin ja viestintämarkkinoihin.....	15
4.4 Vaikutukset kuluttajan asemaan.....	15
4.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	16
4.6 Vaikutukset kuntien ja maakuntien asemaan.....	17
5 ASIAN VALMISTELU.....	18
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	18
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	18
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	19
7 ESITYKSEN SUHDE AHVENANMAAN ITSEHALLINTOON.....	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	21
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	21
1.1 Laki laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla.....	21
1.2 Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista.....	36
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	38
3 VOIMAANTULO.....	39
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	39
4.1 Johdanto.....	39
4.2 Kunnallinen itsehallinto.....	39
4.3 Muutoksenhakukielto.....	40
4.4 Elinkeinovapaus.....	40
4.5 Norminantovaltuudet.....	41
4.6 Sääntämisenjärjestyksen arviointi.....	42
LAKIEHDOTUKSET.....	43
1. Laki laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla.....	43
2. Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain muuttamisesta.....	48
LIITE.....	51
RINNAKKAISTEKSTI.....	51
2. Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain muuttamisesta.....	51

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Tietoliikennetarpeet kehittyvät maaseudulla samalla tavalla kuin kaupungeissa. Erilaisien sähköisten palveluiden tarve voi maaseudulla olla jopa kaupunkeja suurempi, koska etäisyydet ovat pitkiä ja palvelut ovat kaukana. Kotitalouksien tavanomaisten tietoliikennetarpeiden lisäksi maaseudun erityistarpeisiin voidaan lukea esimerkiksi etäterveydenhuolto.

Suuria yhteysnopeuksia tarvitaan myös maaseudun elinkeinotoiminnassa, kuten eläintiloilla. Maatila- ja matkailuyritysten nopeusvaatimukset ovat vähintään samaa tasoa kuin kotitalouksissa. Langatonta laajakaistaa tarvitaan erityisesti viljelytiloilla, porotaloudessa ja metsäkonepalveluissa. Myös vaativampi sähköinen asiointi ja erilaiset etätöiden muodot voivat vaatia keskimääräistä suurempia yhteysnopeuksia.

Tällä hetkellä 100 megabitin välityskyky voidaan teknisesti toteuttaa lähinnä valokuidulla ja kaapelitelevisioverkossa. Kokeiluvaiheessa on jo yli 100 megabitin langattomiakin yhteyksiä, ja niiden arvioidaan olevan suurissa kaupungeissa kaupallisessa käytössä 2010–2012. Näiden nopeiden langattomien yhteyksien leviäminen kaupunkien ulkopuolelle kestää kuitenkin vuosia. Langattomat yhteydet eivät välttämättä takaa tulevaisuudessakaan taajamatarjonnan mukaisia yhteysnopeuksia haja-asutusalueille. Siksi alueellisen tasa-arvon toteutuminen edellyttää välityskyvyltään nopeiden viestintäverkkojen rakentamisen tukemista myös julkisin varoin, kuten hallitusohjelmassa todetaan.

Hallitusohjelman mukaan hallitus parantaa nopeiden yhteyksien saatavuutta edistämällä valokaapelien ja langattomien verkkojen rakentamista sekä kehittää tietoyhteiskunnan palveluinfrastruktuuria. Tavoitteena on tuot-

taa kansalaisten ja yritysten käyttöön kattavat ja helppokäyttöiset, arjen toimintoja helpottavat sähköiset julkiset palvelut.

2 Nykytila

2.1 Viestintämarkkinoita koskeva lainsäädäntö

Viestintämarkkinoita koskevassa lainsäädännössä ei ole viestintäverkkojen rakentamista tai rakentamisen rahoitusta koskevaa sääntelyä. Viestintäverkot rakennetaan Suomessa pääosin yksityisellä rahoituksella ilman toimilupaa tai ilmoittautumisvelvoitetta. Viestintäverkkojen rakentamiseen ei ole Suomessa perinteisesti käytetty valtion rahoitusta.

Keskeisin teleyritysten toimintaa koskeva laki on viestintämarkkinalaki (393/2003). Sen 128 §:ssä asetetaan viestintäverkolle ja viestintäpalvelulle eräitä laatuvaatimuksia, jotka käytännössä vaikuttavat viestintäverkon suunnitteluun ja rakentamiseen sekä rakentamiskustannuksiin.

Yleiset viestintäverkot ja viestintäpalvelut sekä niihin liitettävät viestintäverkot ja viestintäpalvelut on 128 §:n 1 ja 2 kohdan mukaan suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että televiestintä on tekniseltä laadultaan hyvää ja verkot ja palvelut kestävät normaalit odotettavissa olevat ilmastolliset, mekaaniset, sähkömagneettiset ja muut ulkoiset häiriöt.

Pykälän 3 kohdan mukaan viestintäverkkojen ja -palveluiden tulee toimia mahdollisimman luotettavasti myös valmiuslain (1080/1991) tarkoittamissa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Pykälän 4 kohdan mukaan käyttäjien tai muiden henkilöiden tietosuoja, tietoturva tai muut oikeudet eivät saa vaarantua. Pykälän 5

ja 6 kohdan mukaan viestintäverkoista ja – palveluista ei saa aiheutua vaaraa myöskään käyttäjien tai muiden henkilöiden terveydelle tai omaisuudelle, eivätkä verkot ja palvelut saa aiheuttaa kohtuuttomia sähkömagneettisia tai muita häiriöitä.

Viestintäverkkojen ja –palveluiden tulee pykälän 7 kohdan mukaan olla sellaisia, että ne toimivat yhdessä ja ne voidaan tarvittaessa liittää toiseen viestintäverkkoon. Niihin tulee myös tarvittaessa voida pykälän 8 kohdan mukaan liittää radiolain vaatimukset täyttäviä päätelaitteita. Pykälän 9 kohdan mukaan verkkojen ja palveluiden tulee olla yhteentoimivia televisiovastaanottimen kanssa.

Pykälän 10 kohdan mukaan verkkojen ja palveluiden veloituksen tulee olla luotettavaa ja tarkkaa. Pykälän 11 kohdan mukaan verkoista ja palveluista on päästävä käyttämään hätäpalveluita.

Viestintävirasto voi viestintämarkkinalain 129 §:n mukaan antaa tarkempia teknisiä määräyksiä viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimuksista ja yhteensopivuudesta. Viestintävirasto on antanut tällaisia määräyksiä noin 40 kappaletta.

2.2 Käytäntö viestintämarkkinoilla

Tällä hetkellä lähes kaikkiin 2,4 miljoonan kotitalouteen sekä 250 000 yrityksen vakituiseen toimipaikkaan on mahdollista saada teleyritysten tarjoama laajakaistainen tilaajayhteys, jonka yhteysnopeus on vähintään 256 kilobittia sekunnissa. Tällainen yhteysnopeus riittää sähköpostin lähettämiseen ja vastaanottoon sekä internetin selailuun, mutta se ei riitä esimerkiksi sähköisen asiointiin, kuvien siirtoon taikka musiikin ja videoleikkeiden lataukseen. Se ei myöskään riitä esimerkiksi maatalous- tai matkailuelinkeinon tarpeisiin.

Haja-asutusalueiden ja taajamien tarjonta poikkeaa toisistaan huomattavasti. Taajamisessa on saatavilla yleisesti jopa 100 megabitin yhteyksiä keskenään kilpailevilta teleyrityksiltä.

Merkittävin haja-asutusalueiden viestintäpalveluiden tarjoaja Suomessa on TeliaSonera Finland Oyj (jäljempänä TeliaSonera), jonka markkinaosuus kaikista laajakaistaliittymistä on 30 prosenttia. Muita

merkittäviä laajakaistapalvelujen tarjoajia ovat Elisa Oyj, jonka markkinaosuus on 33 prosenttia, DNA Oy, jonka markkinaosuus on 14 prosenttia sekä Finnet-ryhmä, jonka markkinaosuus on 12 prosenttia. Pienemmillä teleyrityksillä on noin yhdeksän prosentin osuus markkinoista.

Laajakaistaliittymien kokonaismäärä vuoden 2008 lopulla oli hieman alle 2,1 miljoonaa.

Useat nykyisistä palvelutarjoajista ovat ilmoittaneet jatkossa keskittävänsä palveluntarjontansa taajamiin ja vetäytyvänsä vähitellen haja-asutusalueilta.

2.3 Valtionavustuksia koskeva lainsäädäntö

Valtionavustusten myöntämisperusteista ja valtionavustuksia myönnettäessä noudatettavasta menettelystä säädetään valtionavustuslaissa (688/2001). Lakia sovelletaan sen 1 §:n 2 momentin mukaan valtion talousarvioon otetusta määrärahasta tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston varoista myönnettävään valtionavustukseen. Lakia sovelletaan myös, kun valtion talousarviossa myönnetään valtuus tehdä sopimuksia tai antaa sitoumuksia valtionavustuksesta.

Valtionavustuslaki on lain 3 §:n mukaan luonteeltaan yleislaki. Jos muussa laissa on valtionavustuslaista poikkeavia säännöksiä, niitä noudatetaan valtionavustuslain sijasta.

Valtionavustusta haetaan lain 9 §:n mukaan kirjallisesti. Valtionapuviranomaisen tulee 9 §:n 2 momentin mukaan tiedottaa sopivalla tavalla mahdollisuudesta hakea valtionavustusta ja hakemismenettelystä sekä antaa tietoja valtionavustuksen myöntämisen yleisistä edellytyksistä ja valtionavustuksen ehdoista, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta.

Valtionapuviranomainen tekee valtionavustusta koskevassa asiassa kirjallisen päätöksen. Valtionavustuslain 11 §:n 2 momentin mukaan päätöksestä tulee käydä ilmi ainakin valtionavustuksen saaja, käyttötarkoitus, määrä tai laskentaperuste. Päätökseen voidaan lisäksi ottaa eräitä valtionavustuksen käyttämistä koskevia ehtoja ja rajoituksia.

Päätöksestä tulee 11 §:n 4 momentin mukaan käydä ilmi lisäksi toiminnan tai hankkeen hyväksyttävät kustannukset, valtion-

avustuksen enimmäismäärä, saajan hankkeesta saamien tulojen vaikutus valtionavustuksen määrään ja käyttöön, avustuksen käyttöaika sekä muut ehdot ja rajoitukset. Päätöksessä on myös kerrottava saajan velvollisuudesta antaa selvitys valtionavustuksen käyttämisestä ja selvityksen ajankohta sekä muut valtionavustuksen myöntämisen ja maksamisen sekä käytön valvonnan perusteet.

Valtionavustus maksetaan lain 12 §:n mukaan saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Valtionapuviranomainen voi päättää, että valtionavustus maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella sen jälkeen, kun avustuksen käytöstä on esitetty hyväksyttävä selvitys. Määrältään vähäinen avustus voidaan maksaa myös kertasuorituksena, jos se on valtionavustuksen käytön kannalta perusteltua.

Valtionavustuksen saajan tulee 12 §:n 4 momentin mukaan antaa viranomaiselle avustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuudesta todetaan lain 14 §:ssä, että avustuksen saajan tulee antaa viranomaiselle avustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta tai muusta avustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta on ilmoitettava viipymättä viranomaiselle.

Valtionapuviranomaisen on lain 15 §:n mukaan huolehdittava valtionavustuksen asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta hankkimalla avustuksen käyttö- ja seuranta-tietoja sekä muita tietoja samoin kuin teke-mällä tarvittaessa tarkastuksia.

Valtionapuviranomaisella on valtionavustuslain 16 §:n mukaan oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia.

Valtionapuviranomainen voi 16 §:n 2 momentin mukaan päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (936/1994) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa

(467/1999) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Ulkopuolinen asiantuntija voi 16 §:n 3 momentin mukaan valtionapuviranomaisen pyynnöstä avustaa tarkastuksessa.

Tilintarkastajaan ja ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan 16 §:n 4 momentin mukaan hallintomenettelylakia (598/1982), kielilakia (148/1922), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä valtion virkamieslain (750/1994) 14 ja 15 §:ää. Tilintarkastajaan ja ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Valtionavustuslain 17 §:ssä säädetään tarkemmin tarkastuksen suorittamisesta. Valtionavustuksen saajan on 17 §:n 1 momentin mukaan annettava korvaukset tarkastusta suorittavalle virkamiehelle ja 16 §:n 2 momentissa tarkoitettulle tilintarkastajalle kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto sekä muutoinkin avustettava tarkastuksessa.

Tarkastusta suorittavalla virkamiehellä ja 16 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tilintarkastajalla on 17 §:n 2 momentin mukaan oikeus ottaa tarkastuksen kohteena oleva aineisto haltuunsa, jos tarkastaminen sitä edellyttää. Aineiston haltuunotosta on tarkastuksen yhteydessä laadittava pöytäkirja. Siinä on mainittava haltuunoton tarkoitus ja haltuun otettu aineisto. Aineisto on palautettava viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi.

Tarkastusta suorittavalla virkamiehellä ja 16 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tilintarkastajalla on 17 §:n 3 momentin mukaan oikeus päästä tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa valtionavustuksen saajan hallinnassa tai käytössä oleviin liike-, varasto- tai muihin vastaaviin ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen käytettäviin tiloihin ja muille alueille, joiden oloilla on merkitystä valtionavustuksen myöntämiselle ja käytön valvonnalle. Tarkastusta ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Valtionapuviranomaisella on valtionavustuslain 18 §:n mukaan oikeus saada poliisi-, tulli-, vero- ja ulosottoviranomaisilta tarpeel-

lista virka-apua laissa tarkoitettujen valvonta- ja tarkastustehtävien suorittamisessa.

Valtionavustuksen maksatus voidaan lain 19 §:n mukaan keskeyttää, jos on perusteltua aihetta epäillä, ettei valtionavustuksen saaja ole antanut viranomaiselle oikeita ja riittäviä tietoja taikka rikkoo lakia muutoin, esimerkiksi käyttämällä avustusta muuhun kuin avustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Maksatus voidaan keskeyttää myös, jos ne perusteet, joilla avustus on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet taikka, jos EU:n lainsäädännössä edellytetään maksatuksen keskeyttämistä.

Valtionavustuksen saajan tulee valtionavustuslain 20 §:n mukaan viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa valtionavustus tai sen osa. Valtionavustuksen saajan tulee palauttaa valtionavustus tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää valtionavustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla.

Valtionapuviranomaisella on tietyissä tilanteissa velvollisuus avustuksen takaisinperintään (21 §) ja joissain tilanteissa takaisinperintä on harkinnanvaraista (22 §).

Valtionavustuslain 21 §:n mukaan valtionavustus on perittävä takaisin, jos avustuksen saaja jättänyt palauttamatta virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa valtioavustuksen, käyttänyt valtionavustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty taikka antanut valtionapuviranomaiselle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan valtionavustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin, taikka salannut sellaisen seikan. Valtionavustus on perittävä takaisin myös, jos avustuksen saaja on jollain muulla, näihin verrattavalla tavalla olennaisesti rikkonut valtionavustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä tai valtionavustuspäätöksen otettuja ehtoja.

Avustuksen takaisinperintä on valtionavustuslain 22 §:n mukaan harkinnanvaraista, jos valtionavustuksen saaja on menetellyt lain 12 §:n 4 momentin taikka 13 tai 14 §:n vastaisesti taikka, jos valtionavustuksen saaja on kieltäytynyt antamasta 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua aineistoa tai avustamasta mainitussa momentissa tarkoitettulla tavalla tarkastuksessa.

Harkinnanvarainen takaisinperintä on mahdollista myös, jos valtionavustuksen saaja on lopettanut valtionavustuksen kohteena olleen toiminnan, supistanut sitä olennaisesti tai luovuttanut sen toiselle taikka jos valtionavustuksen saaja on lain 13 §:n vastaisesti luovuttanut toiselle omistus- tai hallintaoikeuden omaisuuteen, joka on hankittu valtionavustuksella. Harkinnanvaraiseen takaisinperintään voi johtaa myös se, että valtionavustuksen saaja on 13 §:n vastaisesti pysyvästi muuttanut valtionavustuksen kohteena olleen omaisuuden käyttötarkoitusta.

Takaisinperintäperuste on lisäksi se, jos avustuksen saaja joutuu ulosottoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelyistä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi.

Myös jos valtionavustuksen saaja menettelee tosiasiallisesti edellä mainittuihin seikoihin rinnastettavalla tavalla antamalla valtionavustuksen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon, voi viranomaisen harkintansa mukaan päättää tuen takaisinperinnästä.

Valtionavustuslain 22 §:n 2 momentin mukaan, jos valtionavustuksen kohteena ollut omaisuus on tuhoutunut tai vahingoittunut 13 §:ssä säädettyinä käyttöaikana eikä tuhoutuneen tai vahingoittuneen omaisuuden tilalle hankita uutta vastaavaa omaisuutta, valtionapuviranomainen voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi ja määrätä mahdollisesta vakuutuskorvauksesta tai muusta korvauksesta takaisin perittäväksi määrän, joka vastaa valtionavustuksen osuutta omaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta.

Valtionapuviranomainen voi 22 §:n 3 momentin mukaan päätöksellään vielä määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Valtionavustuslaissa on lisäksi tarkemmat säännökset palautettavalle määrälle maksettavasta korosta (24 §) ja viivästyskorosta (25

§), takaisinperinnän määräajasta (28 §), avustuksen saajien yhteisvastuullisuudesta (27 §), saatavien kuittauksesta (30 §) ja vanhenemisesta (29 §) sekä palautettavan määrän koh- tuullistamisesta ja perimättä jättämisestä tie- tyissä tilanteissa (26 §).

Valtionapuviranomaisella on valtionavus- tuslain mukaan varsin laajat tiedonsaantioi- keudet muilta viranomaisilta. Valtionavustus- lain 31 §:n mukaan valtionapuviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta viranomaisilta tehtäviensä hoit- miseksi välttämättömiä tietoja valtionavus- tuksen hakijan ja saajan taloudellisesta ase- masta, valtionavustuksen hakijan ja saajan julkisista tuista sekä valtionavustuksen haki- jaa ja saajaa koskevista muista seikoista, joil- la on olennaista merkitystä lain noudattami- sen varmistamiseksi valtionavustuksen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön val- vonnassa. Tietojen luovuttamisesta ja käyt- tämisestä säädetään valtionavustuslain 32 §:ssä.

Valtionapuviranomaisen päätökseen ei lain 34 §:n 1 momentin mukaan saa hakea muu- tosta valittamalla. Viranomaisen päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oi- kaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedok- sisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään päätök- sen tehneelle viranomaiselle. Oikaisuvaati- muksesta annettuun päätökseen saa 2 mo- mentin mukaan hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Laissa on säännökset myös pää- töksen tiedoksiannosta (33 §) sekä täytän- töönpanosta (35 §).

Valtionapuviranomaisen on lain 36 §:n mukaan sopivalla tavalla seurattava myöntä- miensä valtionavustusten käytön tulokselli- suutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valti- onavustusten vaikutuksia kilpailuun, eri vä- estöryhmien asemaan samoin kuin niiden ympäristö- ja muita vaikutuksia. Valtionapu- viranomaisen on määräajoin arvioitava valti- onavustusten tarpeellisuutta ja kehittämistar- peita. Tässä tarkoituksessa valtionapuviran- omaiset antavat toisilleen tarvittavaa apua.

Valtionavustuslaista annetussa valtiova- rainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että valtionavustuslakia täydentävän erityislain- säädännön tulee olla mahdollisimman yh- denmukaista valtionavustuslain säännösten

kanssa. Tarpeettomia ja perusteettomia poik- keuksia yleislainsäädännöstä ja sen kanssa päällekkäisiä säännöksiä on valiokunnan mukaan pyrittävä välttämään.

2.4 Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista

Euroopan maaseudun kehittämisen maata- lousrahaston (*maaseuturahaston*) tuesta maa- seudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005 säädetään maaseudun kehittämiseen myönnettävästä tuesta ja ohjelmatyöstä.

Maaseuturahasto toimii jäsenvaltioiden maaseudun kehittämissuunnitelmien yhtenä jul- kisena rahoittajana. Ohjelmissa pannaan täy- täntöön maaseudun kehittämissuunnitelmia toi- menpiteillä, jotka on ryhmitelty asetuksessa määriteltujen toimintalinjojen mukaan.

Näihin toimintalinjoihin kuuluvat maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantamista koskeva toimintalinja yksi, johon sisältyy maa- ja metsätalouden sekä elintarvikkei- den ensiasteen jalostajien koulutus. Toimin- talinja kaksi koskee elinympäristön ja maa- seudun tilan parantamista ja toimintalinja kolme maaseutualueiden elämänlaatua ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolista- mista. Toimintalinjaan kolme sisältyvät yri- tystoimintaa tukevien toimenpiteiden lisäksi toimenpiteet maaseutualueiden elämänlaadun parantamiseksi, toimintalinjaan kolme kuu- luvien alojen taloudellisille toimijoille suun- nattu koulutus- ja tiedotustoimenpiteet sekä sellaisen pätevyyden hankkimiseen ja toi- minnan edistämiseen tähtäävät toimenpiteet, joiden tavoitteena on paikallisen kehittämis- strategian valmistelu ja täytäntöönpano. Nel- jäs toimintalinja koskee toimintaryhmätoi- mintaa.

Suunnitelman maaseutuohjelmaksi laatii jäsenvaltio, mutta sen hyväksyy EY:n komi- ssio. Yhteisö ei osallistu sellaisten toimenpi- teiden rahoitukseen, jotka eivät ole komissi- on hyväksymän ohjelman mukaisia.

Maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006) säädetään sekä maaseudun yritystoiminnan tukemisesta että hanketoiminnan tukemisestä. Lain mu- kaan tukea voidaan myöntää sekä kokonaan kansallisesti rahoitettuna että EY:n osaksi ra-

hoittamana tukena. Tukitoimenpiteet voivat koskea EY:n hyväksymään ohjelmaan sisällytettyjä toimenpiteitä tai ne voivat olla osa kansallista tukijärjestelmää. Myös kansallinen tukijärjestelmä voidaan sisällyttää kansalliseen ohjelmaan.

Lain pääasiallinen tavoite on mahdollistaa maaseuturahaston tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen ja siinä tarkoitettun maaseutuohjelman toimeenpano yritystoiminnan ja hanketoiminnan tukemisessa.

Maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 6 §:n mukaan laissa tarkoitettua tukea voidaan myöntää muun muassa maaseudun elinkeinotoiminnan edellytysten, monipuolistamisen ja kilpailukyvyyn yleiseen kehittämiseen.

Maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 19 §:ssä säädetään tuesta yleishyödylliseen investointihankkeeseen. Tukea voidaan myöntää kyläyhteisön asuin ympäristön parantamiseen, sen asukkaiden yhteisen toiminnan ja viihtyvyyden edistämiseen sekä muuhun vastaavaan maaseudun ympäristöä ja asukkaiden yleistä hyvinvointia palvelemaan toimintaan. Tuettavasta toiminnasta, tuen myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa.

Valtioneuvoston asetuksella maaseudun hanketoiminnan tukemisesta (829/2007, jäljempänä *valtioneuvoston asetus*) täsmennetään tuettavan yleishyödyllisen toiminnan luonnetta.

Valtioneuvoston asetuksen 24 §:ssä säädetään tuen ulkopuolelle jäävistä investointihankkeista, joita ei voida pitää yleishyödyllisinä. Näitä ovat investoinnit, jotka tosiasiaa tulisivat suoraan tai välillisesti hyödyttämään vain yhtä elinkeinonharjoittajaa tai vähäistä elinkeinonharjoittajien määrää.

Samoin tuen ulkopuolelle jäävät investoinnit, joiden pääasiallinen tarkoitus on poistaa alueella tiettyä elinkeinoja harjoittavilta osaksi tai kokonaan sellaiset kustannukset, jotka muuten olisivat yrityksen tavanomaisia investointikustannuksia, tai joiden pääasiallinen tarkoitus on hyödyttää olennaisesti yhden tuotannonalan yritystoimintaa. Esimerkiksi reitistö tai tietoverkostohanke, jotka esimerkiksi sijaintinsa tai käyttäjäkuntansa

puolesta käytännössä palvelisivat vain muutamaa matkailu- tai muuta yritystä, ei ole asetuksen 24 §:n perusteella tukikelpoinen, jos paikkakunnan asukkaat eivät tosiasiaa hyödy niiden rakentamisesta.

Maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 19 §:n 2 momentin mukaan investointihanketukea voidaan myöntää rakennuksen tai rakenteen suunnittelemisesta, rakentamisesta, korjaamisesta, laajentamisesta ja hankkimisesta sekä aineettomien oikeuksien, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea voidaan myöntää rakennuksen hankinnan yhteydessä maapohjan hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Hyväksyttäviä kustannuksia on täsmennetty valtioneuvoston asetuksella. Näitä ovat muun muassa kustannukset tieto- ja vastaavien verkkojen suunnittelusta ja rakentamisesta sekä laitehankinnoista samoin kuin verkkojen rakentamiseksi ja käyttämiseksi välttämättömien käyttöoikeuksien hankinnasta.

Maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 21 §:n 1 momentin mukaan hanketuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettava toimenpide olennaisesti liittyy hakijan tehtäviin tai toiminta-ajatuksen ja että hakijalla on riittävät taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset sen toteuttamiseen.

Lain 21 §:n 2 momentin mukaan hanketukea voidaan myöntää toimenpiteeseen, joka on järjestetty hakijan tavanomaisesta toiminnasta erillisen hankkeen muotoon ja jonka kesto on enintään kolme vuotta tai erityisestä syystä enintään viisi vuotta. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija esittää hankesuunnitelman, johon sisältyvät hankkeen tavoitteet ja niiden toteuttamiseksi tarvittavat toimet sekä hankkeen toteuttamisaikaa, kokonaiskustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot. Rakentamista koskevasta hankesuunnitelmasta on lisäksi käytävä ilmi rakentamisinvestoinnin toimivuus, tarkoitukseenmukaisuus ja ympäristöön sopivuus.

Hanketuen myöntämisen edellytyksenä on pykälän 3 momentin mukaan se, että hankkeen tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä. Jos tuki muodostuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtion tueksi, sille asetetaan lain 16 §:ssä eräitä lisäedellytyksiä ja rajoituksia.

Maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 24 §:n 2 momentin mukaan tuetun investoinnin kohdetta ei saa käyttää pysyvästi tai merkittävässä määrin muuhun kuin tuen kohteena olevaan yritystoimintaan tai kehittämistyöhön ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta.

Jos tuetun investoinnin omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on 24 §:n 2 momentin mukaan haettava ennen luovutusta työvoimaja elinkeinokeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan tai kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu.

2.5 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

EU:n lainsäädäntö

Laajakaistamarkkinoiden tukitoimenpiteitä koskevat EU:n valtion tukisäännökset. Yrityksille myönnettäviä valtion tukia koskevat periaatteet määrittellään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (jäljempänä *perustamissopimus*) 87 ja 88 artikloissa. Vaikka valtion tuet ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä, käytännössä merkittävää osaa yrityksen toiminnoista, erityisesti yrityksen investointeja voidaan tukea.

Kansalliset tukitoimenpiteet on ilmoitettava Euroopan yhteisöjen komissiolle (jäljempänä *komissio*). Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien yhteensopivuus yhteismarkkinoille. Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdissa määrittellään ne poikkeusperusteet, joiden nojalla komissio voi hyväksyä tukitoimenpiteet yhteismarkkinoille soveltuviksi.

Viime vuosina komissio on antanut hyväksyntänsä useille hankkeille, joissa laajakaistaverkkojen rakentamista on tuettu jäsenvaltioissa julkisin varoin. Komissiolle on siten jo muodostunut ratkaisukäytäntöä, jonka pohjalta komissio on toukokuussa 2009 julkaissut luonnoksen yhteisön suuntaviivoiksi laajakaistaverkkojen nopeaan käyttöönnottoon

liittyvien valtiontukisääntöjen soveltamisesta (jäljempänä *yhteisön suuntaviivat*).

Yhteisön suuntaviivoissa suhtaudutaan myönteisesti kansallisiin tukiohjelmiin, joiden tarkoituksena on edistää laajakaistapalveluja haja-asutusalueilla. Komissio suhtautuu kuitenkin varauksellisesti sellaisiin tukihankkeisiin, jotka kohdistuvat alueille, joilla on jo vastaavia laajakaistaverkkoja tai, joissa on kilpailua laajakaistamarkkinoilla.

Komissio tutkii jäsenvaltioiden ilmoittamat, laajakaistaa koskevat valtion tukihankkeet ennen kuin se hyväksyy valtion tuen myöntämisen. Yhteisön suuntaviivojen mukaan komissio vertaa tukitoimenpiteen myönteisiä vaikutuksia niihin kielteisiin sivuvaikutuksiin, joita tuella voi olla eli kaupan ja kilpailun mahdolliseen vääristymiseen.

Yhteisön suuntaviivoissa korostetaan sitä, että laajakaistatuen tulee palvella yleistä etua ja että tuen tulee olla tarkoituksenmukainen ja oikeasuhtainen tavoiteltavaan päämäärään nähden. Lisäksi edellytetään, että tuella on vain vähäiset vaikutukset kilpailuun laajakaistamarkkinoilla sekä jäsenvaltioiden väliin kaupan.

Komissio on arvioidessaan kansallisen laajakaistatuen oikeasuhteisuutta korostanut ratkaisukäytännössään useita välttämättömiä edellytyksiä tukiohjelmille. Tuettujen viestintäverkkojen tulee sijaita alueella, joille ei ole kaupallisesti kannattavaa rakentaa laajakaistaverkkoa. Tuettavien verkkoprojektien toteuttajat on valittava avoimessa tarjouskilpailussa, jotta valtion tuen määrä voidaan pitää mahdollisimman alhaisena.

Mahdollisimman avoimen, objektiivisen ja syrjimättömän hakumenettelyn käyttö näyttää olevan tarpeen myös julkisista hankinnoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2004/18/EY, jäljempänä *hankintadirektiivi*) soveltamiseen liittyvän oikeuskäytännön perusteella. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tuomioissaan C-324/98, (*Telaustria ja Telefonadress*) sekä C-275/98 (*Unitron Scandinavia*) katsonut, että myös hankintadirektiivin soveltamisalan ulkopuolella olevissa hankinnoissa tulisi noudattaa yhteisön perustamissopimuksesta ilmeneviä oikeusperiaatteita, kuten kansalai-

suuteen perustuvan syrjinnän kieltoa sekä avoimuusperiaatetta.

Lisäksi komissio ilmoittaa yhteisön suuntaviivoissa edellyttävänsä valtion laajakaistatuelta teknologiariippumattomuutta. Jäsenvaltiot eivät saisi suosia mitään tiettyä teknologiaa tai verkkoratkaisua, jolleivät ne pysty osoittamaan puolueetonta syytä siihen. Yhteisöjen suuntaviivojen mukaan jäsenvaltioiden olisi myös mahdollisuuksien mukaan kannustettava tuettuja operaattoreita käyttämään jo olemassa olevaa infrastruktuuria, jotta vältettäisiin resurssien tarpeeton päällekkäisyys.

Yhteisön suuntaviivoissa edellytetään, että tuettujen verkkojen omistajat vuokraavat verkkoaan kilpailijoille. Nämä käyttöoikeudet tuettuun verkkoon olisi tarjottava vähintään seitsemän vuoden ajan. Käyttöoikeuden tulisi erityisesti sisältää oikeus käyttää kaapelikanavia ja laitetiloja, jotta toiset teleyritykset pääsisivät tuetun verkon aktiivisten osien lisäksi myös verkon passiivisiin osiin. Lainsäädännöllä on myös huolehdittava siitä, ettei käyttöoikeuden hinnoittelu muodostu kohtuuttoman korkeaksi. Yhteisön suuntaviivoissa on edellytetty jopa erityistä tuen takaisinperintämenettelyä sen varmistamiseksi, ettei julkisin varoin tuetun verkon omistajalle makseta liian suurta tukea, jos laajakaistan kysyntä tuetulla alueella muodostuu odotettua suuremmaksi.

Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

Seuraavassa esitellyistä laajakaistahankkeista osa on kansallisia ja osa paikallisia ja paikallisten viranomaisten toimeenpanemia.

Ruotsissa toteutettiin vuosina 2001—2007 koko maan kattava laajakaistaohjelma, jonka tavoitteena oli parantaa laajakaistapalvelujen tarjontaa harvaan asutuilla alueilla. Valtio käytti tukiohjelmaan 572 miljoonaa euroa.

Hankkeen ensivaiheessa paikalliset viranomaiset (*Länsstyrelse*) laativat alueelliset tietoverkkoinfrastruktuuria koskevat suunnitelmat. Verkkohankkeiden toteuttajien valinnassa noudatettiin julkisista hankinnoista annettuja säännöksiä. Suurimmat tuettujen verkkojen rakentajat olivat TeliaSonera,

kunnalliset julkiset verkkoyhtiöt sekä valtion omistama Teracom.

Tuettavan verkon tuli täyttää tulevaisuuden vaatimukset ja useimmiten kuituverkkoa pidettiin parhaimpana teknologiana. Kaiken kaikkiaan Ruotsin laajakaistaohjelmaan osallistuneet toimijat eli valtio, kunnat ja yritykset investoivat 826 miljoonaa euroa. Lähes kaikki kunnat osallistuivat verkon rakentamiseen alueellaan. Verkkoinfrastruktuurin rakentamiseen käytettiin noin 630 miljoonaa euroa. Yli puolet rakennetuista verkoista oli kuituverkkoja.

Ruotsissa on vuonna 2008 valmistunut selvitys nopean laajakaistaverkon ulottamisesta kaikkien saataville (*Bredband till hela landet, SOU 2008:40*). Ruotsin elinkeinoministeriö harkitsee parhaillaan hankkeen toimeenpanoa.

Saksassa viranomaiset ovat käynnistäneet valtakunnallisen hankkeen, jonka tarkoituksena on tukea laajakaistaverkon rakentamista niillä haja-asutusalueilla, missä ei ole riittävä verkkoa tai missä ei ole tarjolla laajakaispalveluja kohtuulliseen hintaan. Tuettavan laajakaistaverkon nopeuden tulee olla vähintään 1 megabittiä sekunnissa.

Tukiohjelman budjetti on yhteensä 141 miljoonaa euroa ja tukiohjelma kestää vuodesta 2008 vuoteen 2010. Erilliset verkko-hankkeet kilpailutetaan ja kilpailun voittaa teleyritys, joka rakentaa verkon pienimmällä julkisella tuella.

Teleyrityksille myönnettävästä tuesta maksaa 40 prosenttia se kunta, jonka alueella verkkohanke sijaitsee. Loput 60 prosenttia tuesta on mahdollista saada liittovaltiolta, osavaltiolta tai EU:n rahoituksena.

Saksan hankkeessa tuella rakennettu viestintäverkko on teleyrityksen omaisuutta, mutta yrityksillä on velvollisuus vuokrata verkkoa tasapuolisina ja syrjimättömin ehdoin niin kauan kuin kunnan ja teleyrityksen välinen sopimus on voimassa, kuitenkin enintään viisi vuotta. Viiden vuoden määräajan jälkeen sovellettavaksi tulee Saksan yleinen telelainsäädäntö, jonka mukaan määrävässä markkina-asemassa olevan teleyrityksen on luovutettava kilpailevalle teleyritykselle käyttöoikeus verkkoon tai sen kapasiteettiin.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa Etelä-Yorkshiren viranomaiset käynnistivät vuonna

2006 hankkeen, jonka tavoitteena oli rakentaa paikallinen runkoverkko, joka mahdollistaisi tiedonsiirtonopeuden vähintään 10 megabittiä sekunnissa. Etelä-Yorkshirea pidettiin eräänä maan köyhimpänä alueena ja nopea tietoverkko koettiin tärkeäksi edellytykseksi alueen sosioekonomiselle kehitykselle.

Viestintäverkon rakentaja valittiin avoimella kilpailulla. Julkisen tuen määrä riippui tämän hakumenettelyn tuloksesta. Verkon rakentajalla on velvollisuus ylläpitää verkkoa ja vuokrata sitä teleyrityksille julkisin ja syrjimättömin ehdoin kymmenen vuoden ajan. Kymmenen vuoden jälkeen verkon omistusoikeus siirtyy verkon rakentajalle.

Etelä-Yorkshiresä paikalliset viranomaiset ja verkon rakentaja sopivat keskenään julkisen tuen osittaisesta takaisinmaksusta tilanteissa, joissa tuetun verkon kannattavuus ylittää tietyn ennalta sovitun tason. Verkon rakentajan tulot saattavat muodostua ennakoitua suuremmaksi esimerkiksi siitä syystä, että arvioitua useammat palveluyritykset toimivat sen verkossa.

Irlannissa vuonna 2005 valtaosa suurten kaupunkien ulkopuolisista tietoverkoista oli entisen valtiollisen teleyrityksen Eircomin hallussa, kun taas markkinoille tulleet uudet teleyritykset olivat rakentaneet verkkoja pääasiassa vain suuriin kaupunkeihin. Irlannin hallitus katsoi, ettei uusilla teleyrityksillä ollut riittävästi kaupallisia kannustimia rakentaa laajakaistaverkkoa haja-asutusalueille. Hallitus päätti rakentaa valtion omistamat, kaikille teleyrityksille avoimet kuituverkot 120 taajamaan, joissa avoimia laajakaistaverkkoja ei ollut tarjolla.

Hankkeen julkisen rahoituksen budjetti oli 170 miljoonaa euroa. Hallitus ohjasi tukea alueellisille ja paikallisille viranomaisille, jotka osallistuivat hankkeeseen 10 prosentin osuudella.

Paikalliset viranomaiset rakennuttivat kuituverkon passiiviset verkon osat sekä yhteiskäyttötilat, joihin teleyritykset saivat halutesaan sijoittaa omia laitteitaan. Alueverkkojen passiiviset verkon osat jäivät valtion omistukseen, mutta niiden ylläpidosta huolehti 15 vuoden vuokrasopimuksella yksityinen taho, joka valittiin avoimella tarjouskilpailulla.

Alueverkkojen ylläpitäjä lisäsi verkkoon sen aktiiviset osat ja vuokrasi yhteyksiä edel-

leen kaikille halukkaille teleyrityksille. Alueverkkojen ylläpitäjänä toimiva yksityinen taho ei saanut itse toimia teleyrityksenä ja se maksoi verkon hallinto-oikeudesta vuokraa valtiolle. Määräaikaisen 15 vuoden vuokra-ajan jälkeen verkko kaikkine laajennuksiineen ja asiakkaineen siirtyi takaisin valtion omistukseen.

Valtion omistamien alueverkkojen katsottiin luovan operaattoreille voimakkaita kannustimia omiin verkkoinvestointeihin. Komissio arvioi, että tarjouskilpailujen käyttö, alueverkkojen ylläpitäjän riippumattomuus teleyrityksistä sekä tuen rajaaminen liityntäverkkojen ja mahdollisten kaupallisten verkkojen rakennusalueiden ulkopuolelle rajoittivat julkisen tuen määrää.

Kreikka laati vuonna 2006 maan kattavan laajakaistastrategian edistääkseen laajakaistan käyttöä ja leviämistä. Julkisen tuen enimmäismäärä oli 160 miljoonaa euroa. Laajakaistaverkko kattoi tuolloin vain noin 13 prosenttia maan pinta-alasta ja lisäksi laajakaistaa käytti vain yksi prosentti maan asukkaista.

Tuki myönnettiin tarjouskilpailun perusteella verkon rakentamiseen alueilla, joille laajakaistaverkon ei arvioitu leviävän kaupallisista perusteista. Tuetun verkon tuli taata yksityishenkilöille yhteys, joka oli nopeudeltaan vähintään 512 kilobittiä sekunnissa ja yrityksille 2048 kilobittiä sekunnissa.

Tuetun verkon omistajan oli tarjottava muille teleyrityksille verkkopalveluja syrjimättömin ehdoin ja säännellyin hinnoin. Tuki myönnettiin avustuksina toteutuneisiin kustannuksiin perustuen. Tukiohjelma oli teknologianeutraali, joten tuetun verkon oli mahdollista olla kiinteä, langaton tai näiden yhdistelmä.

Komissio katsoi ratkaisussaan Kreikan laajakaistatuen olevan perusteltua, koska tuen kohteena olevat alueet eivät muuten olisi kiinnostavia kaupallisten teleyritysten kannalta ja pelkästään pienempien lupamaksujen avulla teleyrityksiä ei olisi saatu investoimaan harvaan asutuille alueille. Tukimuoto antoi komission mukaan oikeanlaisen kannustimen teleyrityksille ja avoimella tarjouskilpailulla tuen määrä pystyttiin pitämään mahdollisimman pienenä. Verkon vuokrausvelvoitteet takasivat myös sen, että valtion

tuen kilpailua vääristävät vaikutukset olivat komission arvion mukaan mahdollisimman pienet.

Australia julkisti keväällä 2009 koko maan kattavan laajakaistaohjelman, jonka tarkoituksena on rakentaa nopea laajakaistaverkko. Australiassa väestö on keskittynyt rannikkoalueiden isoihin kaupunkeihin, kun taas sisämaassa on harvaan asuttuja alueita, joille nopean laajakaistaverkon ei arvioida leviävän kaupallisin perustein.

Verkon rakentamista varten on tarkoitus perustaa yhtiö, johon valtio tulee enemmistöosakkaaksi. Valtion tavoitteena on luopua omistuksestaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun verkko saadaan toimivaksi. Alkuvaiheessa valtio tulee sijoittamaan hankkeeseen 2,5 miljardia euroa.

Tavoitteena on rakentaa kodit, yritykset ja julkishallinnon toimipisteet 90 prosenttisesti kattava valokuituverkko. Verkon suunniteltu nopeus olisi 100 megabittia sekunnissa. Lopuille 10 prosentille yhteydet toteutetaan langattomasti. Langattoman verkon nopeus tulee olemaan 12 megabittia sekunnissa.

Koko verkon rakentamisen arvioidaan vaativan valtion ja yksityisten yhtiöiden varoja runsaat 20 miljardia euroa. Rakennushankkeen arvioidaan työllistävän kahdeksan rakennusvuoden aikana 25 000 ihmistä.

2.6 Nykytilan arviointi

Useat nykyisistä laajakaistapalveluntarjoajista ovat ilmoittaneet jatkossa keskittävänsä palveluntarjontansa taajamiin ja vetäytyvänsä vähitellen haja-asutusalueilta. Haja-asutusalueiden palveluntarjontaa ei siten voida tulevaisuudessa taata ilman julkista rahoitusta ja valtion tukitoimenpiteitä.

Nykytilanteessa on selvää, että ilman valtion toimenpiteitä kansalaisilla ei tule jatkossa olemaan yhtäläisiä mahdollisuuksia kaikkialla Suomessa viestintäpalveluiden käyttöön. Tämä asettaa kansalaiset keskenään eriarvoiseen asemaan muun muassa sananvapauden suhteen, mitä ei voida pitää hyväksyttävänä.

Nopeilla viestintäyhteyksillä ja toimivilla laajakaistapalveluilla on suuri välillinen merkitys haja-asutusalueen elinkeinotoiminnalle sekä etätyöskentelylle. Laajakaistapalveluiden näivettyminen saattaa siten haitata haja-

asutusalueiden elinkeinotoiminnan ja tulorakenteen kehittymistä.

Valtion tukitoimenpiteiden laatua ja laajuutta harkittaessa on tarkkaan huolehdittava siitä, ettei niillä ole haitallista vaikutusta viestintämarkkinoiden kilpailutilanteeseen. Tätä edellyttävät jo EU:n valtion tukea koskevat säännökset.

Valtion tuki on perusteltua vain niillä alueilla, joille ei ole kaupallisesti kiinnostavaa rakentaa viestintäverkkoa ja nopeita laajakaistayhteyksiä. Julkisen rahoituksen avulla rakennetun viestintäverkon tulee olla myös muiden kuin tuen saajan käytettävissä kohtuulliseen hintaan. Myös kilpailevien teleyri-tysten tulee tarvittaessa voida tarjota palveluitaan tuen avulla rakennetun viestintäverkon välityksellä, jotta markkinoiden rakenne ei vääristy.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on, että vuoden 2015 loppuun mennessä yli 99 prosenttia vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon vakinaisista toimipaikoista olisivat enintään kahden kilometrin päässä vähintään 100 megabitin laajakaistayhteydestä.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettävän uusi laki, joka koskee laajakaistarakentamisen tukemista haja-asutusalueilla. Laki sisältäisi säännökset tuen saannin edellytyksistä ja toimivaltaisista valtionapuviranomaisista.

Valtion tuen myöntämisprosessi olisi esityksen mukaan kolmivaiheinen. Sen ensimmäisessä vaiheessa valtioneuvosto päättäisi tuen jakautumisesta eri maakuntien kesken maakunnilta saatujen hankeohjelmien perusteella. Valtioneuvoston yleisistunnossa siis osoitettaisiin kullekin maakunnalle jaettava osuus valtion tuesta ja valittaisiin tuettavat hankkeet.

Maakunnalle myönnetyn osuuden valtion tuesta julistaisi prosessin toisessa vaiheessa haettavaksi asianomainen maakunnan liitto. Kukin maakunta valitsisi siis omalta maan-

tieteelliseltä alueeltaan ne hankkeiden toteuttajat, jotka laissa asetetut kriteerit parhaiten täyttävinä saisivat valtion tukea. Maakunnan liiton rooli tuen myöntämisessä on välttämätön, koska se edustaa alueellisten ja paikallisten olojen parasta asiantuntemusta.

Lopullisen päätöksen tukikelpoisten kustannusten korvaamisesta yksittäisessä hankkeessa tekisi Viestintävirasto. Viestintävirasto edustaa tukikelpoisten kustannusten arvioinnissa välttämätöntä teknistä asiantuntemusta. Viestintävirasto myös valvoisi myönnetyn tuen käyttöä sekä tarvittaessa perisi sen takaisin väärinkäyttötapauksissa.

Lain säännökset olisivat teknologianeutraaleja. Tuen myöntämisedellytyksenä ei siten olisi tietyn teknisen ratkaisun valitseminen, vaan tukea voitaisiin myöntää millä teknisellä tavalla tahansa toteutetulle laajakaistaverkolle.

Tukea voitaisiin myöntää vain tietyn väestötiheyden alittavalle maantieteelliselle alueelle rakennettavaan verkkoon. Käytännössä tämä kriteeri merkitsisi sitä, että tukea voitaisiin myöntää vain sellaisille alueille, jotka eivät ole kaupallisesti kiinnostavia.

Tuen saajana voisi olla mikä tahansa yritys, yhteisö, säätiö taikka näiden yhteenliittymä, jolla vain on edellytys taloudellisesti tarkoituksenmukaiseen ja käyttäjien etua edistävään palveluntarjontaan. Tuen saaja voisi siten olla myös esimerkiksi useiden yritysten perustama osuuskunta taikka kunta tai kunnan perustama verkkoyritys. Tuen saajasta tulee kuitenkin viestintämarkkina-alaissa tarkoitettu teleyritys heti, kun se aloittaa verkko- tai viestintäpalveluiden tarjonnan yleisölle.

Tuen myöntäminen edellyttäisi, että tuen saaja sitoutuu tarjoamaan palveluitaan kymmenen vuoden ajan. Tuen saajalla olisi esityksen mukaan myös velvollisuus luovuttaa muille teleyrityksille käyttöoikeus tuen avulla rakennettuun viestintäverkkoon ja sen kapasiteettiin. Käyttöoikeus olisi luovutettava kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin.

Nyt säädettäväksi ehdotetun erityislain ohella laajakaistahankkeissa tulisi sovellettavaksi myös valtion tukia koskeva yleislaki eli valtionavustuslaki. Sen tarkempaa sisältöä on kuvattu edellä kohdassa 2.3.

Jos tukea saanut teleyritys ei pystyisi pitämään lupaamaansa palvelun tarjontaa yllä tai, jos se ei päästä kilpailevia teleyrityksiä tuen avulla rakennettuun viestintäverkkoon taikka tuen käytössä ilmenisi muita väärinkäytöksiä, valtionapu voitaisiin periä teleyritykseltä takaisin valtionavustuslain mukaisesti. Laissa olisi lisäksi erityinen säännös tuen takaisinperinnästä tietyissä vakavissa markkinahäiriötilanteissa. Tuen käyttöä valvoisi tältäkin osin Viestintävirasto.

Uuden laajakaistatukilain ohella esityksessä ehdotetaan myös muutettavan maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annettua lakia. Laajakaistahankkeita voitaisiin tämän muutoksen jälkeen rahoittaa kahdella eri tavalla, kansallisesti sekä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston eli maaseuturahaston kautta.

Muutoksen tultua voimaan laajakaistahankkeita voitaisiin tukea Euroopan yhteisöjen varoista osin samoin edellytyksin kuin edellä kuvatulla valtion tuella. Se, minkä sääntelykehyksen mukaisista varoista tukea haetaan, olisi tukea hakevan yrityksen, yhteisön tai säätiön itsensä vapaasti valittavissa. Yksittäinen tukihakemus tehtäisiin näissä tapauksissa kuitenkin Viestintäviraston sijaan työ- ja elinkeinokeskukselle, tulevaisuudessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Tuen myöntämisedellytyksistä säädettäisiin laajakaistatukilain ohella maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa sekä sen nojalla annetuissa alemmanasteisissa säädöksissä. Tuen myöntämisen yleiset edellytykset olisivat näissä tapauksissa jossain määrin erilaiset ja ne saisivat sisältönsä ensisijaisesti Euroopan yhteisöjen maaseudun kehittämisohjelmasta sekä maaseuturahaston varainhoitoa koskevista säännöistä.

Rahoituslähteestä riippumattomia yhteisiä vaatimuksia molempien lakien nojalla myönnettäville tuille olisi se, että hankkeet ovat taloudellisesti tarkoituksenmukaisia, edistävät käyttäjien etua viestintämarkkinoilla ja siten keskitettyjä, että ne voidaan toteuttaa taloudellisesti edullisimmalla tavalla. Myös velvollisuus tarjota verkko- ja viestintäpalveluita vähintään kymmenen vuoden ajan sekä velvollisuus luovuttaa muille teleyrityksille käyttöoikeus tuen avulla rakennettuun vies-

tintäverkkoon koskisi tuen saajaa tuen rahoituslähteestä riippumatta.

Esityksessä tarkoitettua valtion tukea tai Euroopan yhteisön rahoitusta ei voitaisi myöntää kustannuksiin, jotka aiheutuvat enintään kahden kilometrin päähän käyttäjän asuin- tai sijaintipaikasta ulottuvan tilaajayhteyden rakentamisesta. Kyseinen rajaus on tehty jo laajakaistarakentamisen tukemista koskeneessa valtioneuvoston periaatepäätöksessä. Tältä osin yksittäisten kotitalouksien käytettävissä olisi kuitenkin kotitalousvähennys, joka käyttöoikeus on vuoden 2009 alussa voimaan tulleella tuloverolain muutoksella laajennettu koskemaan myös tietoliikenneyhteyksien asennustöitä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset

Valtiontalouden kehyksissä laajakaistarakentamisen valtion tukeen vuosille 2009—2015 on varattu 66 miljoonaa euroa. Lisäksi Euroopan yhteisöjen maaseutuohjelman varoista saataneen noin 25 miljoonaa euroa Suomen laajakaistahankkeisiin. Yhteensä julkisen tuen turvin rakennettaisiin vähintään 200 miljoonan euron edestä hankkeita.

Valtion tuen edellytyksenä on, että kunnat sitoutuvat hankekohtaisesti rahoittamaan oman osuutensa julkisesta rahoituksesta.

Tarkoituksena on, että laajakaistahankkeisiin käytetään Viestintäviraston päätöksillä liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan momentilla 31.40.50 olevaa määrärahaa. Momentilla Viestintävirastolle annetaan tarvittava valtuus tehdä tukipäätöksiä. Valtion rahoituksen ehtona on, että maakuntien liitot ja kunnat toimivat lain mukaisesti ja Euroopan komissio hyväksyy valtion tuen.

Viestintäviraston myöntämällä valtion tuella rahoitetuissa hankkeissa olisi mahdollista pienentää eräiden, huonossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien maksusuutta muutoin pääsääntönä olevasta 33 prosentista kahdeksaan prosenttiin. Valtion tuen osuus olisi näissä hankkeissa normaalia kolmannesta suurempi eli 58 prosenttia.

Hankkeen valtiontaloudelliset vaikutukset olisivat vuonna 2009 noin 0,5 miljoonaa, 2010 noin 12,5 miljoonaa, vuonna 2011 noin 10 miljoonaa, vuonna 2012 noin 11 miljoonaa, vuonna 2013 noin 10 miljoonaa sekä vuosina 2014—2015 noin 11 miljoonaa euroa vuodessa.

Laajakaistarakentamisen tukemiseen on tarkoitettu lisäksi käyttää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksillä maaseudun kehittämiseen myönnettävästä tuesta säädettyssä laissa tarkoitettua, maa- ja metsätalousministeriön pääluokan momentin 30.10.61 määrärahaa.

Kyseessä on Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2007—2013 liittyvä EU-rahoitus, joka tulee Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta eli maaseuturahastosta.

Ohjelman muutosesitys, johon sisältyy 24,6 miljoonan euron rahoitus maaseudun laajakaistayhteyksien kehittämiseen, on esitystä valmisteltaessa vielä käsiteltävänä EY:n komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosastolla. Myös tässä tapauksessa rahoituksen varmistuminen edellyttää lisäksi sitä, että komissio hyväksyy siihen sisältyvän valtion tuen.

Tarkoituksena on, että yksittäiseen hankkeeseen voisi hakea joko tämän lain mukaista valtion tukea Viestintävirastolta tai EU:n maaseutuohjelman rahoitusta työ- ja elinkeinokeskukselta, tulevaisuudessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Tukiprosentit ja tuen ehdot olisivat tuen hakijan näkökulmasta kummassakin rahoitusmuodossa lähes samat.

Valtioneuvoston joulukuussa 2008 tekemässä periaatepäätöksessä todetaan, että jos laajakaistayhteyksien rakentamisesta aiheutuvat valtiontaloudelliset kustannukset ylittävät 66 miljoonaa euroa, ylimenevät kustannukset tullaan kattamaan teleyrityksiltä kerättävällä määräaikaisella ja veronluonteisella televerkon tasausmaksulla.

Laajakaistayhteyksien rakentamisen tukitoimenpiteiden toimivuutta on valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan tarkoitettu arvioida ensimmäisen kerran vuonna 2012. Vuoden 2012 välitarkastelussa tullaan arvioimaan myös edellä mainitun televerkon tasausmaksun tarpeellisuutta.

4.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksen yhteiskunnallisista vaikutuksista ja aluekehitysvaikutuksista on laadittu erillinen vaikutusarviointi, jonka nimi on Laajakaistarakentamisen työllistävyys, Kirjallisuuskatsaus. Erillinen vaikutusarviointi on julkaistu maaliskuussa 2009 liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja –sarjassa numerolla 16/2009. Tiivistetysti esityksen yhteiskunnallisista vaikutuksista voidaan todeta kuitenkin seuraavaa.

Esityksen aluekehitysvaikutukset ovat positiivisia, koska laajakaistahankkeilla edistetään alueellista tasa-arvoa, lisätään kansalaisten ja yritysten osallistumismahdollisuuksia sekä sähköisten palveluiden saatavuutta myös haja-asutusalueilla.

Esityksen mukaisen tuen maksaminen työllistää sekä uusien yhteyksien rakentamisen aikana että niiden käyttöönoton jälkeen. Arvoltaan 200 miljoonan euron laajakaistahankkeen rakennusvaiheen työllistävyys on noin 3 000 henkilötyövuotta. Kuuden vuoden aikana toteutettuna rakentaminen työllistää vuosittain keskimäärin 500 henkilöä. Noin puolet työpaikoista syntyy rakennustyömaille ja toinen puoli rakentajille materiaaleja toimittaviin ja palveluja tarjoaviin yrityksiin. Hankkeen valmistuttua myös yhteyksien kunnossapitooon tarvitaan työvoimaa. Rakentamisvaiheeseen verrattuna kunnossapidon työvoimatarve on kuitenkin pieni.

Rakennusvaihetta enemmän työllisyyttä parantaa laajakaistainvestoinnin aiheuttama kasvusysäys. Tällä tarkoitetaan tavaroiden ja palvelujen kysynnän kasvua tietoliikenneyhteyksien paranemisen seurauksena ja tämän ansiosta syntyviä työpaikkoja. Työllistävyysvaikutus on vähintään yhtä suuri rakentamisvaiheeseen verrattuna ja luonteeltaan pysyvä.

Esitys helpottaa uusien teknisten ratkaisujen yleistymistä erityisesti haja-asutusalueilla ja sillä on siten positiivinen vaikutus yleiseen tietoyhteiskuntakehitykseen.

4.3 Vaikutukset teleyrityksiin ja viestintämarkkinoihin

Esityksen mukainen tuki vähentäisi olennaisesti yrityksen investointiriskiä harvaan asutuimmilla alueilla ja siten edesauttaisi

viestintäverkkojen ulottamista markkinaehtoisestikin kauemmaksi taajamien ulkopuolelle.

Tuetut yhteydet loisivat lisäkysyntää myös markkinaehtoisesti kannattavien nopeiden laajakaistayhteyksien kautta jaettaville palveluille. Yrityksen kannalta tuettu runkoverkkoysteys on kannattavaa rakentaa rahoitusosuuden suhteessa markkinaehtoisesti suunniteltua pidemmälle tai vastaavassa suhteessa harvemmassa asuvien kotitalouksien ja yritysten ulottuville. Todellinen kysyntätarve luo myös alueellisia yhteistyömuotoja, jotka ovat edelleen omiaan vähentämään teleyrityksen investoinnin riskejä.

Harvemmin asutuille alueille suunnattu tuki saattaa olla helpoiten sellaisten teleyritysten hyödynnettävissä, jotka jo toimivat alueella tai sen läheisyydessä. Esityksessä tarkoitettu tuki olisi kuitenkin yhtäläillä kaikkien haettavissa, mikä toisaalta voi helpottaa uusienkin toimijoiden markkinoille tuloa.

Joka tapauksessa on selvää, että valtionavustus ei saa aiheuttaa markkinahäiriöitä. Avustukset suunnattaisiinkin esityksen mukaan vain sellaisille alueille, joilla ei pääsääntöisesti ole ennestään kaupallista tarjontaa. Esityksellä ei siten pitäisi olla ainakaan negatiivista vaikutusta viestintämarkkinoiden kilpailutilanteeseen. Valtion tuki tullaan myös ilmoittamaan komissiolle valtion tukia koskevan EU-lainsäädännön mukaisesti.

Nopeat laajakaistayhteydet kaikkialla Suomessa tulevat mahdollistamaan nykyistä huomattavasti laajemman ja monipuolisemman palvelutarjonnan viestintäverkoissa. Tällä on toivon mukaan positiivinen vaikutus viestintämarkkinoihin kokonaisuutena.

4.4 Vaikutukset kuluttajan asemaan

Esityksessä tarkoitettujen tuen avulla rakennetulla viestintäverkolla pystyttäisiin tasoittamaan alueellisia eroja laajakaistayhteyksien tarjonnassa pysyvästi. Sillä mahdollistettaisiin erittäin nopeat yhteydet myös haja-asutusalueilla. Esityksellä olisi konkreettisia vaikutuksia arviolta noin 130 000 kotitalouteen.

Esityksen lähtökohtana on, että laajakaistapalvelun käyttäjä hankkisi tarvitsemansa tilaajayhteyden jatkossakin omalla kustannuk-

sellaan. Siten esitys ei välittömästi vaikuttaisi kuluttajien asemaan, mutta tuen avulla rakennetun verkon ulottumisella enintään kahden kilometrin päähän käyttäjän vakituisesta asunnosta tai toimipaikasta tulisi olemaan välillisesti suuri merkitys kuluttajan kannalta. Kotiin saakka ulottuvan yhteyden hankkiminen olisi sen jälkeen mahdollista ainakin alempaan hintaan kuin aiemmin. Kotitalouksien käytettävissä olisi lisäksi kotitalousvähennys, joka käyttöoikeus on vuoden 2009 alussa voimaan tulleella tuloverolain muutoksella laajennettu koskemaan myös tietoliikenneyhteyksien asennustöitä.

Esityksellä luotaisiin lähes kaikille kansalaisille mahdollisuus erittäin nopeisiin laajakaistayhteyksiin vuoteen 2015 mennessä.

4.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä annettaisiin Viestintävirastolle lisää uusia tehtäviä. Viestintävirasto toimisi jatkossa laajakaistahankkeissa valtionapuviranomaisena. Valtion tuen myöntämiseen ja tuen käytön valvontaan liittyvät tehtävät vaatisivat henkilöstöresursseja ja edellyttäisivät viraston nykyisen henkilöstön kouluttamista.

Tukipäätöksen tekeminen edellyttäisi yksityiskohtaisten selvitysten pyytämistä tuen hakijoilta sekä näiden selvitysten läpikäymistä, jotta voidaan varmistua, että tukea myönnetään vain tarpeellisiin kustannuksiin. Esityksen mukaan Viestintäviraston vastuulla olisi myös maksetun valtion tuen käytön valvonta ja väärinkäyttöpauksissa mahdollinen takaisinperintä.

Viestintäviraston tulisi muun muassa valvoa verkkoon pääsyyn liittyvien velvoitteiden noudattamista. Näitä olisivat esimerkiksi vaatimus tukkuhinnoittelun kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä. Hinnoittelun arvioinnin tukena ei vielä olisi soveltamiskäytäntöä tai valmiita arviointiperiaatteita, koska esityksen mukaan valtion tuella rakennetun viestintäverkon hinnoitteluvaatimus poikkeaisi viestintämarkkinalain mukaisesta huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavasta hinnoitteluvetoitteesta. Esityksen mukaan hinnoittelun tulisi olla kohtuullista, kun taas voimassa olevassa viestintä-

markkinalaissa hinnoittelulta edellytetään kustannussuuntautuneisuutta.

Esityksen mukaan Viestintävirasto toimisi lisäksi läheisessä yhteistyössä Maaseutuviraston kanssa EU:n maaseutuohjelmaan liittyviä laajakaistatukia myönnettäessä. Viestintäviraston tehtävänä olisi tältä osin pitää yllä yksityiskohtaista seurantatietokantaa valtion tuella toteutetuista laajakaistahankkeista ja raportoida valtioneuvostolle hankkeiden etenemisestä esimerkiksi valtion tilinpäätöskertomuksen yhteydessä. Maaseuturahaston varoja hallinnoisi kuitenkin edelleen Maaseutuvirasto ja yleinen valvontavelvollisuus ja toimivaltuus tehdä maaseuturahastosta rahoitettuja tukia koskevia tarkastuksia säilyisi edelleen Maaseutuvirastolla.

Viestintäviraston olisi uutena tehtävänä ylläpidettävä valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja valtion talousarviosta annetussa asetuksessa (1243/1992) edellytetyä valtuutuskirjanpitoa sekä ilmoitettava valtuuksista ja niiden käytöstä Valtionkonttorille. Käytännössä tehtävä olisi hoidettavissa esityksen 17 §:ssä tarkoitetun seurantarekisterin ylläpidon yhteydessä.

Tuen myöntämiseen ja valvontaan liittyvien tehtävien lisäksi Viestintäviraston tehtävänä olisi muun muassa ohjeistaa maakuntaliittoja ja kuntia sekä antaa näille neuvontaa laajakaistahankkeiden suunnittelussa sekä valtion tuen hakumenettelyn järjestämisessä. Viestintävirasto antaisi muun muassa valtioneuvostolle lausuntonsa maakunnan liittojen hankeohjelmista. Myös teleyritykset tulevat tarvitsemaan Viestintäviraston neuvontaa tuen hakemiseen ja maksatukseen liittyen. Viestintäviraston olisi esityksen mukaan lisäksi annettava lausuntonsa kaikista työ- ja elinkeinokeskuksille, tuleville elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksille tehdyistä tukihakemuksista.

Viestintävirastolle aiheutuisi edellä mainituista uusista tehtävistä vuosittain arviolta noin 500 000 euron kustannukset, jotka koostuisivat henkilöstökustannuksista ja hankinnoista. Valtion vuoden 2009 toisella lisätalousarviolla on mahdollistettu se, että valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen osoitettua 66 miljoonan määrärahaa saisi jatkossa käyttää myös Viestintävirastolle

laajakaistahankkeen avustusten maksatukselta aiheutuviin hallinto- ja yleiskustannuksiin.

Maaseutuohjelmaan liittyviä laajakaistatutkia myönnettäessä toimivaltaisia viranomaisia olisivat työ- ja elinkeinokeskukset, tulevaisuudessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Esityksestä aiheutuisi niille lisätehtäviä. Lisäksi esityksestä aiheutuisi lisätehtäviä myös maaseuturahaston varojen maksajavirastona toimivalle Maaseutuvirastolle.

Työ- ja elinkeinokeskusten jakaman tuen määrä, 25 miljoonaa euroa, olisi kuitenkin pienempi kuin Viestintäviraston jakaman valtion tuen määrä. Lisäksi työ- ja elinkeinokeskusten olisi mahdollista tukeutua Viestintäviraston apuun teknistä asiantuntemusta vaativissa kysymyksissä sekä arvioitaessa verkko- ja viestintäpalveluiden hinnoitteluun liittyviä kysymyksiä. Työ- ja elinkeinokeskus ei voisi esityksen mukaan myöntää tukea, ellei Viestintävirasto puolla sitä.

Maaseutuvirastolle esityksestä aiheutuvat maksajaviraston tehtävät eivät olisi uusia. Sen hallinnoiman tuen määrä ei olisi merkittävä viraston jo nykyisin hallinnoimiin maaseudun kehittämistukiin verrattuna.

Esityksellä ei siten lisättäisi ainakaan merkittävästi Maaseutuviraston tai työ- ja elinkeinokeskusten tehtäviä nykyisestä. Laajakaistatuen käyttöönotolla olisi kuitenkin joiakin vähäisiä kustannusvaikutuksia näissäkin viranomaisissa liittyen tuen myönnön ja maksatuksen ohjeistukseen, lomakkeisiin, koulutukseen ja tarvittaviin tietojärjestelmämuutoksiin.

4.6 Vaikutukset kuntien ja maakuntien asemaan

Maakunnan liiton tehtävänä olisi esityksen mukaan laatia maakunnallinen hankeohjelma yhteistyössä kuntien ja valtion viranomaisten kanssa. Hankeohjelmassa listattaisiin kaikki maakunnan tukikelpoiset laajakaistahankkeet.

Toinen maakunnalle esityksellä osoitettava uusi tehtävä olisi velvollisuus julistaa maakunnalle myönnetty valtion tuki haettavaksi. Hankeohjelma tehtäisiin todennäköisesti vain kertaalleen, mutta valtion tuen hakumenetely voisi toistua useamman kerran vuosina

2010–2015. Molemmat uudet tehtävät olisivat kuitenkin maakunnalle tavanomaisia suunnittelu- ja koordinoititehtäviä, jotka eivät vaatisi maakunnassa ylimääräisiä henkilöstöresursseja.

Esityksellä ei annettaisi uusia tehtäviä tai velvoitteita kunnille. Kunnan osallistuminen laajakaistahankkeen rahoitukseen olisi käytännössä edellytys valtion tuen myöntämiselle, mutta kunnalle sinänsä vapaaehtoista. Kuntien kannalta kyseessä ei ole pysyvä käyttömeno, vaan määräaikainen, vapaaehtoinen osallistuminen investointiin. Kunnallistalouden kannalta katsottuna esitys ei siten lisäisi kuntien pakollisia menoja.

Laajakaistahankkeesta aiheutuisi kunnalle todennäköisesti erilaisia lupa- ja suunnittelu-tehtäviä. Nämä eivät kuitenkaan poikkeisi kunnan normaaleista, jokapäiväisistä tehtävistä.

Jos hanke toteutetaan sellaisessa kunnassa, jolle laajakaistahankkeen rahoittaminen muodostaa kohtuuttoman taloudellisen rasitteen kunnan taloudellinen kantokyky, laajakaistahankkeen laajuus ja tekninen toteuttamistapa, kunnan asukastiheys sekä hankkeen kunnan väestömäärään suhteutettu rakentamiskustannus huomioon ottaen, voitaisiin kunnan maksuosuutta esityksen mukaan alentaa kahdeksaan prosenttiin normaalin 33 prosentin maksuosuuden sijaan. Valtion tukea myönnettäisiin näissä tapauksissa vastaavasti korotettuna, kuitenkin enintään 58 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kustannuksista.

Työ- ja elinkeinokeskuksen, tulevaisuudessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä maaseuturahaston varoista tuettavissa laajakaistahankkeissa kunnan maksuosuus olisi myös valtioneuvoston periaatepäätöksessä mainittua kolmannesta alempi. Kunnan maksuosuus olisi näissä tapauksissa 22 prosenttia. Tuen saajan, kunnan ja valtion maksuosuuksista tullaan säätämään maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa, joka on tarkoitus antaa sen jälkeen, kun maaseutuohjelman muutos on saatu hyväksytyä komissiossa ja kun siihen sisältyvä valtion tuki on hyväksytysti notifioitu

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Hallitus käsitteli iltakoulussaan 17 päivänä syyskuuta 2008 ehdotusta ”Laajakaista kaikkien ulottuville – kansallinen toimintasuunnitelma tietoyhteiskunnan infrastruktuurin parantamiseksi”. Hallitus päätti iltakoulussa, että valtioneuvoston asiaa koskeva periaatepäätös annetaan vuoden 2008 aikana. Talouspoliittinen ministerivaliokunta käsitteli ehdotusta kokouksessaan 25 päivänä marraskuuta 2008 ja puolsi sen hyväksymistä valtioneuvostolle.

Valtioneuvosto teki 4 päivänä joulukuuta 2008 periaatepäätöksen kansallisesta toimintasuunnitelmasta tietoyhteiskunnan infrastruktuurin parantamiseksi. Periaatepäätöksellä hallitus on asettanut tavoitteeksi, että vuoden 2015 loppuun mennessä kaikkialla maassa on kysynnän mukaisesti saatavilla 100 megabitin yhteydet mahdollistava valokuitu- tai kaapeliverkko taikka muu ominaisuuksiltaan näihin rinnasteinen verkko, johon liitettävällä enintään kahden kilometrin pituisellä kiinteällä tai langattomalla tilaajayhteydellä ainakin 99 prosenttia vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista voidaan käyttää erittäin suuria yhteysnopeuksia vaativia viestintä- ja muita tietoyhteiskunnan palveluita.

Kaikista esityksen keskeisistä ratkaisuista on sovittu jo valtioneuvoston periaatepäätöksessä. Periaatepäätöksen mukaan maakunnan liitot kilpailuttavat hankkeet maakunnan alueella ja Viestintävirasto maksaa laajakaistatuen valtion osuuden maakuntien kilpailuttamille yrityksille tai niiden yhteenliittymille valtioneuvoston tuen alueellisesta jakautumisesta hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

Hallituksen periaatepäätöksen mukainen hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä.

Esityksen peruseriaatteista on valmistelun aikana keskusteltu maakuntien sekä teleyritysten edustajien kanssa useissa kuulemistilaisuuksissa ja erillisneuvotteluissa.

Esityksestä on pyydetty lausunnot yhteensä noin 300 lausunnonantajalta, muun muassa kaikilta teletoimintailmoituksen tehneiltä te-

leyrityksiltä ja muilta alan toimijoilta, keskeisiltä viranomaisilta sekä etujärjestöiltä. Ehdotus on lausuntoajan ollut saatavilla myös ministeriön internetsivuilla, jossa kaikkia kiinnostuneita on kehoitettu antamaan lausunto ehdotuksesta.

Esityksen valmistelun aikana on oltu yhteydessä myös Ahvenanmaan maakunnan hallitukseen.

Esityksestä on antanut lausuntonsa noin 70 lausunnonantajaa.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lähes kaikissa lausunnoissa kannatettiin esityksen peruslähtökohtia ja korostettiin tarvetta julkiselle tuelle haja-asutusalueiden laajakaistarakentamisen vauhdittamiseksi. Ainoastaan yksi lausunnonantaja on arvioinut valtion tuen vääristävän kilpailua viestintämarkkinoilla.

Osassa lausuntoja hankkeen aikataulua pidetään liian lyhyenä ja epärealistisena. Toisissa lausunnoissa taasen todetaan hankkeen etenevän liian hitaasti. Laajakaistahankkeen aikataulua ei ole esityksen jatkovalmistelussa kuitenkaan muutettu, koska aikataulu perustuu valtioneuvoston periaatepäätökseen ja lausunnonantajien mielipiteet asiasta jakautuvat.

Esitysluonnoksen säännöksiä valtion tuen hakumenettelystä pidettiin joissain lausunnoissa epäselvinä. Erityistä kritiikkiä sai lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa valittu lähtökohta, jonka mukaan valtion tuen hakumenettelyyn maakunnissa sovellettaisiin julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007).

Esitystä onkin sen jatkovalmistelussa muutettu tältä osin. Esityksen 6 §:n mukaan maakunnan liitto julistaisi valtion tuen julkisesti haettavaksi menettelyssä, jonka tulisi olla kaikille avoin, tasapuolinen ja syrjimätön. Menettelyssä voitaisiin noudattaa julkisista hankinnoista annetusta laista ilmeneviä oikeuseriaatteita, mutta kyseessä ei kuitenkaan olisi tässä laissa tarkoitettu julkinen hankinta, vaan normaali, valtionavustuslain 9 §:n mukainen avustuksen hakumenettely.

Kolmivaiheista tuen jakomenettelyä on esityksen jatkovalmistelussa pyritty selventä-

mään muutoinkin, jotta maakunnan liiton ja Viestintäviraston roolit tuen myöntämisprosessissa olisivat mahdollisimmat selkeät.

Monissa kuntien ja kuntayhtymien lausunnoissa todettiin, että kuntien mahdollisuudet sitoutua rakentamiskustannuksiin ovat nykyisessä taloudellisessa tilanteessa varsin niukat. Näissä lausunnoissa vaadittiinkin heikommassa asemassa olevien kuntien rahoitusosuuden pienentämistä. Esitystä on tältä osin täydennetty sen jatkovalmistelussa.

Tukikelpoisen alueen määritelmää on joissakin lausunnoissa pidetty liian suppeana. Määritelmän on katsottu rajaavan tuen saajien ulkopuolelle sellaisiakin alueita, jotka eivät tosiasiallisesti ole kaupallisesti kiinnostavia ja joille laajakaistaverkkoa ei siten tule syntymään markkinaehtoisesti.

Esitystä ei ole tältä osin muutettu, koska sääntelyllä halutaan taata se, että valtion tuen kilpailuvaikutukset markkinoihin ovat mahdollisimman pienet, eikä markkinahäiriöitä ilmene. Tukikelpoisen alueen käsite on tässä keskeisessä asemassa ja sen pitääkin rajata tuki vain kaikkein vähiten kaupallisesti kiinnostaville alueille. Tätä edellyttää jo valtion tukia koskeva EU-sääntely.

Maakunnan liittojen lausunnoissa on epäilty sitä, löytyykö maakunnista tarpeeksi asiantuntemusta maakunnille esityksessä asetettujen tehtävien hoitamiseen. Erityisen vaativana tehtävänä maakunnat ovat pitäneet maakunnallisten hankeohjelmien laatimista lausunnolla olleen luonnoksen perusteluissa esityllä tarkkuudella.

Esityksen perusteluita onkin jatkovalmistelussa muokattu tältä osin. Perusteluissa ilmaistaan nyt aiempaa selvemmin, että hankeohjelman laatimisessa keskeisintä ei ole viestintäverkkoihin liittyvä tekninen osaaminen, vaan alueen paikallistuntemus, nykytilan analyysi sekä tulevaisuuden väestökehityksen näkymät.

Hankeohjelman ohjausryhmää koskevaa sääntelyä on pidetty useissa lausunnoissa tarpeettomana ja jopa kunnallishallinnon oman toimivallan piiriin kuuluvaan asiaan puuttumisena. Ohjausryhmää koskeva säännös on lausuntopalautteen vuoksi poistettu esityksestä sen jatkovalmistelussa.

Eräissä lausunnoissa on pidetty kohtuuttomana kaikkiin teleyrityksiin kohdistuvaa tie-

tojen luovutusvelvollisuutta. Velvollisuutta on pidetty kohtuuttomana erityisesti siltä osin kuin se kohdistuu sellaisiin teleyrityksiin, jotka eivät ole tuen saajina. Säännöstä on esityksen jatkovalmistelussa tarkennettu siten, että tietojen luovutusvelvollisuus kohdistuu ainoastaan laajakaistahankkeen ohjauksen ja valvonnan kannalta välttämättömiin tietoihin.

Teleyrityksen velvollisuutta ylläpitää tuen avulla rakennetussa verkossa palvelun tarjontaa on pidetty lausunnoissa lähtökohtaisesti kannatettavana. Joissain lausunnoissa palveluvelvoitteen kesto on pidetty ylimitoitettuna ja toisista lausunnonantajista palveluvelvoitteen tulisi kestää pidempään kuin kymmenen vuotta. Esitystä ei ole tältä osin muutettu, koska lausunnonantajien mielipiteet asiasta jakautuivat.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2010 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotuksessa esitetään annettavaksi uusia tehtäviä työ- ja elinkeinokeskuksille. Tältä osin esitys on riippuvainen eduskunnan käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä aluehallinnon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 59/2009). Uudistamishankkeessa työ- ja elinkeinokeskukset on tarkoitettu korvata useammalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.

Esityksessä osoitetaan tehtäviä myös Ahvenanmaan lääninhallitukselle, jonka tulee edellä mainitussa aluehallinnon uudistamista koskevassa lainsäädännössä korvaamaan Ahvenanmaan valtionvirasto (Statens ämbetsverk på Åland).

7 Esityksen suhde Ahvenanmaan itsehallintoon

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään maakunnan ja valtakunnan välisestä lainsäädäntövallan jaosta. Laajakaistahankkeissa on kyse teletoiminnasta, joka itsehallintolain 27 §:n 40 kohdan mukaan kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Ehdotettua lakia laajakaistarakentamisen tukemisesta haja-asutusalueilla sovellet-

taisiin näin ollen myös Ahvenanmaan maakunnassa.

Esityksessä maakunnan liitolle osoitettavista tehtävistä huolehtisi Ahvenanmaalla Ahvenanmaan lääninhallitus. Toimivallan siirrostä valtakunnan ja maakunnan välillä säädettäisiin tältä osin erillisellä sopimusasetuksella, joka on tarkoitus antaa välittömästi lain voimaantulon jälkeen. Sopimusasetuksella on tarkoitus siirtää osa valtionviranomaiselle eli Ahvenanmaan lääninhallitukselle osoitettavista

tehtävistä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle.

Esityksessä ehdotetaan muutettavan myös maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annettua lakia. Tämän lain nojalla ei voida myöntää laajakaistatukea Ahvenanmaalle, koska kyse on Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2007—2013 liittyvästä EU-rahoituksesta, joka on ohjelman nimen mukaisesti käytettävissä vain Manner-Suomessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla

1 §. *Lain tavoite.* Lain tavoitteena on edistää nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamista haja-asutusalueilla ja siten turvata monipuoliset viestintäpalvelut kaikkialla Suomessa.

Viestintäpalvelun käsite on määritelty teleyritysten toimintaa sääntelevässä viestintämarkkinalaissa.

2 §. *Lain soveltamisala.* Lakia sovellettaisiin pykälän 1 momentin mukaan myönnettävässä tukea laajakaistahankkeisiin valtion talousarvioon otetusta määrärahasta. Laajakaistarakentamiseen myönnettävään valtion tukeen sovellettaisiin myös valtionavustuslain säännöksiä, mutta vain soveltuvin osin, koska valtionavustuslaki on lain 3 §:n mukaan toissijainen muuhun erityislainsäädäntöön nähden.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovellettaisiin myös laajakaistahankkeen suunnitteluun maakunnassa. Laissa olisi säännökset muun muassa maakunnan liiton järjestämästä valtion tuen hakumenettelystä, jolla tukikelpoiset hankkeet valittaisiin maakunnan sisällä.

Pykälän 3 momentin nojalla lakia sovellettaisiin myös niissä laajakaistahankkeissa, jotka saavat tukea maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa tarkoitettua EU:n rahoitusohjelmista. Sovellettaisiin erityisesti lain 4, 6, 9 ja 11 §, 14 §:n 1 momentti sekä 16 §.

Valtionapuviranomaisena ei näissä tapauksissa kuitenkaan toimisi Viestintävirasto, vaan EU-rahoitusta koskeva tukipäätös tehtäisiin työ- ja elinkeinokeskuksessa. Tuen myöntämismenettelyyn sovellettaisiin ensisijaisesti maaseudun kehittämislain säännöksiä. Myös muun muassa EU:n rahoitusta koskevat tukikelpoisuussäännöt sekä hankkeiden valinnan sisällöllinen ohjaus, erityisesti maaseuturahaston varojen hallinto sekä hallintoviranomaisen vastuut määräytyisivät

maaseudun kehittämislainsäädännön mukaan. Akkreditoituna maksajavirastona toimi näissä hankkeissa Maaseutuvirasto.

3 §. *Tukikelpoinen alue.* Pykälän 1 momentin mukaan tukikelpoisella alueella tarkoitetaan maantieteellistä aluetta, joka on väestötiheydeltään sellainen, että enintään 5,4 prosenttia Suomen väestöstä asuu yhtä harvaan tai harvemmin asutulla alueella.

Määritelmän mukaiselle alueelle sijoittuu noin 130 000 kotitaloutta Suomessa. Näille alueille on tyypillistä, että ne ovat hyvin maaseutuvaltaisia, asutus on niillä painottunut pientaloihin ja alueella on keskimääräistä vähemmän yritystoimipaikkoja. Määritelmän mukainen väestötiheys merkitsee käytännössä sitä, etteivät alueet ole kaupallisesti kiinnostavia, eikä valtion tuen siten voida lähtökohtaisesti olettaa aiheuttavan markkinahäiriöitä.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan pykälän 2 momentin mukaan rajata tukikelpoinen alue maantieteellisesti. Asetuksessa tai sen liitteenä julkaistaisiin siis koko Suomen kattava kartta tukikelpoisista alueista.

4 §. *Maakunnallinen hankeohjelma.* Pykälän 1 momentin mukaan maakunnan liiton tulisi laatia tukikelpoisia hankkeita koskeva maakunnallinen hankeohjelma yhteistyössä kuntien kanssa. Tarvittaessa myös valtion viranomaiset, kuten esimerkiksi alueen työ- ja elinkeinokeskus, tulevaisuudessa elinkeino- ja ympäristökeskus, Viestintävirasto tai liikenne- ja viestintäministeriö voivat avustaa maakunnan liittoa ohjelman laadinnassa.

Hankeohjelmassa arvioitaisiin maakunnan todennäköisen väestö- ja aluekehityksen valossa sitä, millaisia kehittämistarpeita maakunnan alueelle sijoittuvaan viestintäverkkoon tulee tulevaisuudessa todennäköisesti kohdistumaan ja millaista kysyntää nopeille laajakaistayhteyksille maakunnassa mahdollisesti syntyy. Maakunnallisessa hankeohjelmassa tulisi muun muassa kartoittaa kunta-kohtaisesti, millaista sisäistä muuttoliikettä maakunnan alueella on odotettavissa ja pyr-

kiä mahdollisuuksien mukaan arvioimaan, tuleeko se ehkä vaikuttamaan laajakaistayhteyksien kysyntään. Hankeohjelman laatimisessa ei keskeistä kuitenkaan olisi viestintäverkkoihin liittyvä tekninen osaaminen, vaan maakunnan alueen paikallistuntemus, nykytilan analyysi sekä alueen tulevaisuuden väestökehityksen näkymien hahmottaminen.

Hankeohjelmaan tulisi luonnollisestikin ottaa mukaan vain sellaisia hankkeita, joiden voidaan arvioida täyttävän laissa asetetut perusvaatimukset tuen myöntämiselle. Suunnitteilla olevat yksittäiset rakennushankkeet voivat päätyä maakunnalliseen hankeohjelmaan käytännössä joko maakunnan tai kunnan viranomaisten aloitteesta.

Jos valtion tuesta kiinnostuneita tahoja ja tulevia rakennushankkeita on maakunnan tasolla useita, maakunnallisessa hankeohjelmassa tulisi suunnitella sitä, missä järjestyksessä hankkeet olisi järkevintä toteuttaa.

Jos tukikelpoisia hankkeita ei synny, mutta kysyntä- ja palvelutasokartoituksen perusteella kuitenkin näyttää siltä, että maakunnan haja-asutusalueilla todennäköisesti olisi kysyntää laajakaistayhteyksille, hankeohjelmassa voidaan pohtia aktiivisia toimenpiteitä tilanteen ratkaisemiseksi.

Hankeohjelmaan tulisi sisällyttää myös maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain puitteissa rahoitettavat laajakaistahankkeet, jos sellaisia on tiedossa.

Pykälän 2 momentissa asetettaisiin yleisiä edellytyksiä maakunnalliseen hankeohjelmaan otettaville rakennushankkeille. Tuettavien hankkeiden tulisi 4 §:n 2 momentin mukaan olla taloudellisesti tarkoituksenmukaisia ja niiden tulee edistää käyttäjien etua viestintämarkkinoilla. Hankkeen taloudellisella tarkoituksenmukaisuudella tarkoitettaisiin sitä, että hanke on sen laajuinen, että se vaikuttaa jo rakennusvaiheessa elinkelpoiselta pidemällä aikavälillä.

Laissa ei sen sijaan asetettaisi yleisiä edellytyksiä tuen saajalle. Maakunnalliseen hankeohjelmaan mukaan otettavan rakennushankkeen toteuttajan ei siis esimerkiksi tarvitsisi olla teleyritys, vaan se voisi olla mikä tahansa yritys, yhteisö tai säätiö taikka näiden yhteenliittymä, jolla vain on edellytys taloudellisesti tarkoituksenmukaiseen ja käyttäjien etua edistävään palveluntarjontaan.

Tuen saaja voisi siten olla myös esimerkiksi useiden yritysten perustama osuuskunta taikka kunta tai kunnan perustama verkkoyritys. Tuen saajasta tulee luonnollisestikin viestintämarkkinalaissa tarkoitettu teleyritys heti, kun se aloittaa verkko- tai viestintäpalveluiden tarjonnan yleisölle.

Laissa käytettävät viestintämarkkinoihin ja teleyrityksiin liittyvät käsitteet on määritelty teleyritysten toimintaa sääntelevässä viestintämarkkinalaissa.

Jotta hanke edistäisi käyttäjien etua viestintämarkkinoilla, käyttäjille tarjottavien palveluiden tulisi olla viestintämarkkinalain 1 §:n mukaisesti käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisia, teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Hakijan olisi tarvittaessa esitettävä selvitystä näistä seikoista ja muun muassa arvioitava, mihin hintaan palveluita voidaan aikanaan tarjota loppukäyttäjälle.

Pykälän 2 momentin mukaan hankkeet tulisi lisäksi keskittää siten, että ne voidaan toteuttaa taloudellisesti edullisimmalla tavalla. Tällä tarkoitetaan sitä, että tuettavien hankkeiden tulisi olla riittävän laajoja ollakseen elinkelpoisia sekä teknisesti tarkoituksenmukaisia. Lisäksi hankkeissa tulisi selvittää mahdollisuudet yhteisrakentamiseen muiden yhdyskuntaa palvelevien johtojen ja rakenteiden kanssa.

Maakunnallinen hankeohjelma olisi pykälän 3 momentin mukaan toimitettava Viestintävirastolle, joka antaisi siitä lausunnon valtioneuvostolle. Viestintäviraston lausunnonmenettelyn tarkoituksena olisi tuottaa valtioneuvostolle tarkempaa analyysia ja yhteenve-toa maakuntien hankeohjelmista sekä huolehtia niiden yhteismitallisuudesta. Viestintäviraston on lausunnossaan otettava kantaa myös siihen, sijaitseeko alueella jo sellaisia viestintäverkkoja, jotka on rakennettu kaupallisesti osana teleyritysten normaalia liiketoimintaa ja mikä tällaisten verkkojen merkitys on suunnitteilla olevien hankkeiden kannalta. Lisäksi Viestintävirasto voi ottaa kantaa hankkeiden arvioituihin kokonaiskustannuksiin sekä esittää alustavan näkemyksensä siitä, mitkä hankkeen kustannuksista mahdollisesti olisivat tukikelpoisia.

Maakunnalliselta hankeohjelmalta edellytetään käytännössä ainakin jonkin asteista sito-

vuotta eli siihen otettavat rakennushankkeet eivät saisi vaihtua kokonaan tai muuttua luonteeltaan olennaisesti. Ymmärrettävää on, että hankkeet tarkentuvat ja rakennussuunnitelmien tai rahoitusmallin yksityiskohtaisuus lisääntyy ajan kuluessa, mutta valtioneuvoston rahanjakopäätöksen kannalta on tärkeää, että maakunnalliseen hankeohjelmaan ja siihen otettujen hankkeiden toteutumiseen voidaan luottaa. Vastuu hankeohjelman luotettavuudesta on tältä osin maakunnan liitolla.

Ahvenanmaan maakunnassa pykälän 1—3 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtisi pykälän 4 momentin mukaan Ahvenanmaan lääninhallitus, joka toimii maakunnassa valtion viranomaisena. Toimivallan siirrosta valtakunnan ja maakunnan välillä säädettäisiin Ahvenanmaan itsehallintolain 32 §:ssä tarkoitettulla sopimusasetuksella, joka on tarkoitus antaa välittömästi lain voimaantulon jälkeen. Sopimusasetuksella on tarkoitus siirtää osa valtionviranomaiselle eli Ahvenanmaan lääninhallitukselle osoitettuja tehtäviä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle.

Muilta osin tuen myöntämismenettely olisi Ahvenanmaalla samanlainen kuin muissa maakunnissa. Valtion tuki julistettaisiin haettavaksi 6 §:n mukaisesti ja yksittäinen tuen hakija tekisi 7 §:n mukaisen tukihakemuksensa Viestintävirastolle.

5 §. *Valtioneuvoston päätös tuen jakautumisesta maakunnittain.* Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättäisi valtion tuen jakautumisesta maakunnittain saatuaan tarvittavat maakunnalliset hankeohjelmat sekä Viestintäviraston lausunnon niistä.

Tarkoitus on, että valtioneuvosto tekee päätöksen tuen jakautumisesta maakunnittain vuonna 2010.

Laajakaistayhteyksien rakentamisen tukitoimenpiteiden toimivuutta on joulukuussa 2008 tehdyn valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan tarkoitus arvioida kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran vuonna 2012. Ainakin vuonna 2012 tullaan siis arvioimaan uudelleen myös tuen jakautumista maakuntien kesken. Tässä yhteydessä voidaan arvioida myös tukikelpoisten alueiden väestötiheyskriteerin toimivuutta.

Lisäksi vuoden 2012 välitarkastelussa tulee valtioneuvostossa arvioitavaksi mahdollisen televerkon tasausmaksun tarpeellisuus, jos

laajakaistayhteyksien rakentaminen ei ole edennyt odotetusti eli jos laajakaistayhteyksiä ei ole saatu markkinaehtoisesti rakennettua riittävästi. Asiasta tullaan säätämään tarvittaessa erillisellä lailla.

6 §. *Valtion tuen julkinen hakumenettely.* Pykälän 1 momentin mukaan maakunnan liiton tehtävänä olisi julistaa maakunnalle myönnetty valtion tuki julkisesti haettavaksi sen jälkeen kun valtioneuvosto on tehnyt päätöksensä tuen jakautumisesta maakunnittain. Hakumenettelyn tulisi pykälän 1 momentin mukaan olla kaikille avoin, tasapuolinen ja syrjimätön. Kyseessä olisi siis tavanomainen, valtioneuvustuslain 9 §:ssä tarkoitettu valtion tuen hakumenettely.

Hakumenettelyn avoimuudella tarkoitettaisiin pykälässä sitä, että valtion tuki tulisi julistaa haettavaksi riittävän näkyvällä tavalla siten, että haettavana olosta saavat tiedon kaikki siitä kiinnostuneet. Tuen haettavana olosta voitaisiin ilmoittaa esimerkiksi maakunnan liiton verkkosivuilla ja julkaisemalla ilmoitus maakunnan alueella ilmestyvissä sanomalehdissä.

Tasapuolisuudella tarkoitetaan pykälässä sitä, että hakumenettelyssä painotettavien kriteerien tulee olla objektiivisesti perusteltavissa ja mitattavissa, eivätkä ne saa suosia tiettyjä hakijoita. Vertailukriteerit on ilmoitettava hakuilmoituksessa selkeästi ja kaikkien halukkaiden on voitava ilmoittautua tuen hakijoiksi.

Syrjimättömyydellä tarkoitetaan pykälässä sitä, ettei hakumenettelyssä saa asettaa tiettyjä hakijoita syrjiviä vaatimuksia esimerkiksi hakijan kansallisuuden tai sijoittautumispaikan suhteen. Vaatimus on keskeinen erityisesti EU:n valtion tukia koskevan lainsäädännön näkökulmasta. Hakumenettely voisi olla syrjivä myös esimerkiksi silloin, jos hakukriteerit käytännössä suosisivat alueella jo entuudestaan toimivaa teleyritystä tai esimerkiksi kunnan itse perustamaa yritystä.

Hakumenettely voitaisiin katsoa syrjiväksi myös, jos hakukriteereillä käytännössä suosittaisiin jotakin teknologiaa. Hakukriteerien tulisi siis olla mahdollisimman teknologiariippumattomia.

Maakunnan liiton olisi julistettava valtion tuki haettavaksi tarkoituksenmukaisin väliajoin. Uusi hakukierros on syytä järjestää

erityisesti niissä tapauksissa, joissa lain vaatimukset täyttäviä tuen hakijoita ei ilmoiteta riittävää määrää tai ei lainkaan.

Pykälän 2 momentissa on luettelo seikoista, joista hakumenettelyyn osallistuvan on ainakin esitettävä selvitystä. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan maakunnat voivat tarvittaessa edellyttää, että hakemukseen sisällytetään muutakin, esimerkiksi paikallisiin olosuhteisiin liittyvää selvitystä.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan hakumenettelyssä on esitettävä selvitystä ainakin viestintäverkon rakentamissuunnitelmasta. Siitä tulisi käydä ilmi ainakin viestintäverkon maantieteellinen sijainti, mutta myös sen rakentamisen tekniset perusratkaisut ainakin yleisellä tasolla. Verkon rakentamissuunnitelmat täsmentyvät toki tarkemmiksi tukihakemusvaiheessa.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan hakumenettelyssä olisi kerrottava haettavan valtion tuen enimmäismäärä. Valtion tukea hakeva yritys, yhteisö tai säätiö voisi vielä tässä vaiheessa jättää hakemuksensa ehdollisenakin eli ilmoittaa sitoutuvansa hankkeeseen sillä edellytyksellä, että hankkeeseen myönnetään julkista rahoitusta.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan hakumenettelyyn osallistuvan olisi esitettävä selvitystä myös tarjottavien liittymien määrästä sekä hinnasta ja muista ehdoista, joilla viestintäpalveluita suunnitellaan tarjottavan käyttäjille näiden vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Selvityksessä olisi toisin sanoen kerrottava laajakaistahankkeen piiriin kuuluvien kotitalouksien, yritysten sekä julkishallinnon vakinaisten toimipisteiden lukumäärä. Annettavalla selvityksellä olisi merkitystä tuettavan hankkeen valinnassa, koska menettelyssä on luonnollisestikin tarkoitus valita hanke, jonka lopputuloksena viestintäpalveluita pystytään tarjoamaan vähittäismarkkinoilla mahdollisimman monelle käyttäjälle mahdollisimman edulliseen hintaan ja muutoinkin kohtuullisin ehdoin.

Käyttäjän käsite on viestintämarkkinoita koskevassa lainsäädännössä tavanomainen ja sillä tarkoitettaisiin pykälässä sekä kuluttajaa ja kotitalouksia että esimerkiksi yrityksiä. Loma-asutus tai muu vapaa-ajan asutus ei ole sääntelyn kohteena, joten selvitystä olisi esi-

tettävä vain vakinaisiin asuin- tai sijaintipaikkoihin tarjottavista liittymistä.

Hakumenettelyssä olisi 2 momentin 4 kohdan mukaan annettava selvitystä myös hankkeen aikataulusta. Hankkeen aikataulusta olisi kerrottava ainakin, milloin hanke on tarkoitus aloittaa ja lopettaa.

Hakumenettelyssä olisi 2 momentin 5 kohdan mukaan esitettävä selvitystä vielä mahdollisesta yhteisrakentamisesta muiden yhdyskuntaa palvelevien johtojen ja rakennelmien asentamisen yhteydessä. Yhdyskuntaa palvelevia johtoja ja rakennelmia ovat esimerkiksi vesi-, viemäri- ja sähköjohdot sekä niihin liittyvät rakennelmat. Kaikissa hankkeissa yhteisrakentaminen ei toki ole mahdollistakaan ja joissain tapauksissa se voi johtaa hankkeen kokonaiskustannusten kallistumiseen, mutta silloin kuin näin ei ole, yhteisrakentamiseen tulisi kannustaa hakumenettelyssä.

Kunnan tai kunnan perustaman verkkoyrityksen hakiessa valtion tukea tulee maakunnan liiton erityisesti kiinnittää huomiota menettelyn tasapuolisuuteen ja syrjimättömyyteen. Tällaista hakijaa on kohdeltava samalla tavoin kuin muita tuen hakijaehdokkaista ja palveluntarjoajia.

Maakunnan liiton tehtävänä olisi pykälän 3 momentin mukaan valita tukea hakeneiden joukosta ne hankkeet, jotka maakunnan alueella parhaiten täyttävät tässä laissa tarkoitetut edellytykset tuen myöntämiselle ja jotka voidaan toteuttaa kokonaistaloudellisesti edullisimmin. Maakunnan liiton tehtävänä olisi myös huolehtia asianmukaisten valintakriteerien asettamisesta lain mahdollistamissa puitteissa.

Hakumenettelyn tarkoituksena on kilpailuttaa tukikelpoiset laajakaistahankkeet maakunnan alueella julkisten varojen käytön kannalta tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Hankkeen kokonaistaloudellista edullisuutta arvioitaessa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi haetun valtion tuen määrä, hankkeen kokonaiskustannukset, se seikka, kuinka kauan tuen hakija sitoutuisi tarjoamaan verkossa palveluitaan, tuen avulla rakentamassa verkossa tarjottavien palveluiden tuleva hinnoittelu sekä muut mahdolliset merkittävät seikat. Merkittävää painoarvoa näistä

tulisi kuitenkin antaa haettavan valtion tuen määrälle.

Hakumenettelyssä voidaan myös vaikkapa suosia hankkeita, joissa liittymä toimitetaan suoraan käyttäjän vakinaiseen asuin- tai sijaintipaikkaan taikka hankkeita, jotka kattavat kunnan koko alueen. Tuen saajan valinnassa voitaisiin ottaa huomioon myös palvelun tarjoajan vakavaraisuus ja luotettavuus.

Asiakirjojen julkisuus määräytyisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain perusteella.

Maakunnan liitto voisi pykälän 4 momentin mukaan tehdä yhteistyötä toisen maakunnan liiton kanssa 1 ja 3 momentin mukaisia tehtäviä suorittaessaan. Jos maakunnallista hankeohjelmaa laadittaessa käy ilmi, että jotkin laajakaistahankkeista ylittävät maakunnan rajat, voitaisiin julkinen tuki tämän säännöksen perusteella julistaa haettavaksi kahden tai useamman maakunnan alueella.

Ahvenanmaan maakunnassa pykälässä maakunnan liitolle osoitetuista tehtävistä huolehtisi 5 momentin mukaan Ahvenanmaan lääninhallitus, joka toimii maakunnassa valtion viranomaisena. Toimivallan siirrosta valtakunnan ja maakunnan välillä säädettäisiin erillisellä sopimusasetuksella, joka on tarkoitus antaa välittömästi lain voimaantulon jälkeen. Osa Ahvenanmaan lääninhallitukselle osoitetuista tehtävistä on sopimusasetuksella tarkoitus siirtää Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle.

7 §. Tukihakemus Viestintävirastolle. Pykälän 1 momentin mukaan 6 §:n mukaisessa hakumenettelyssä valituksi tulleen on valtion tukea saadaksesen tehtävä kirjallinen tukihakemus Viestintävirastolle, joka toimii laajakaistahankkeissa valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena.

Pykälän 1 momentissa on luettelo niistä seikoista, joista tukihakemuksessa on ainakin esitettävä selvitystä. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan Viestintävirasto voi tarvittaessa pyytää hakijalta muutakin selvitystä, jos se on asian ratkaisemiseksi tarpeen. Sovellettavaksi tulee myös valtionavustuslain 10 §, jonka mukaan valtionavustuksen hakijan tulee hakemuksen yhteydessä antaa valtionapuviranomaiselle oikeat ja riittävät tiedot valtionavustuksen käyttötarkoituksesta sekä niistä

muista seikoista, joita valtionapuviranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi.

Tukihakemuksessa olisi esitettävä selvitystä ainakin 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista seikoista. Tukihakemukseen on siten sisällytettävä viestintäverkon rakentamissuunnitelma. Rakentamissuunnitelmasta tulee tässä vaiheessa käydä ilmi paitsi verkon maantieteellinen sijainti, myös tiedot viestintäverkossa tarjottavien palveluiden teknisestä toteutustavasta. Tällaisia ovat esimerkiksi tiedot valitusta tekniikasta sekä tarvittavista verkkokomponenteista. Rakentamissuunnitelman tulee luonnollisestikin olla tukihakemusvaiheessa yksityiskohtaisempi kuin valtion tuen hakumenettelyvaiheessa.

Tukihakemuksessa olisi viittaussäännöksen perusteella ilmoitettava myös haettavan valtion tuen enimmäismäärä. Kunnan rahoitussuudesta riittää selvitykseksi esimerkiksi kunnanvaltuuston päätös osallistua hankkeen rakennuskustannuksiin tietyllä rahamäärällä tai prosenttiosuudella.

Edelleen viittaussäännöksen nojalla tukihakemuksessa olisi esitettävä selvitystä tarjottavien liittymien määrästä sekä hinnasta ja muista ehdoista, joilla viestintäpalveluita suunnitellaan tarjottavan käyttäjille näiden vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Selvityksessä olisi toisin sanoen kerrottava laajakaistahankkeen piiriin kuuluvien kotitalouksien, yritysten sekä julkishallinnon vakinaisten toimipisteiden lukumäärä.

Käyttäjän käsite on viestintämarkkinoita koskevassa lainsäädännössä tavanomainen ja sillä tarkoitettaisiin pykälässä sekä kuluttajaa ja kotitalouksia että esimerkiksi yrityksiä. Loma-asutus tai muu vapaa-ajan asutus ei ole sääntelyn kohteena, joten selvitystä olisi esitettävä vain vakinaisiin asuin- tai sijaintipaikkoihin tarjottavista liittymistä.

Jos tuen hakija suunnittelee itse tarjoavansa vain verkkopalveluita, hankesuunnitelmassa olisi nimettävä vähintään yksi palveluyritys, joka tulee tarjoamaan viestintäpalveluita verkossa myös loppukäyttäjälle. Tulevaa palvelun tarjontaa koskevaksi selvitykseksi riittäisi esimerkiksi aiesopimus taikka muu vastaava asiakirja tulevasta yhteistyöstä.

Käyttäjille tarjottavien palveluiden hintatasosta olisi kyettävä esittämään ainakin jokin summittainen arvio, joka koskisi esimer-

kiksi hinnoittelua palvelun tarjonnan alkaessa sekä hintatason kehittymistä tulevan viiden vuoden aikana.

Edellä tarkoitetut selvitykset olisivat tarpeen, koska tuen myöntämisen edellytyksenä olisi 9 §:n mukaan, että tuen saaja sitoutuu tarjoamaan tuen avulla rakennetussa viestintäverkossa sekä verkko- että viestintäpalveluita vähintään kymmenen vuoden ajan.

Tukihakemuksessa olisi pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan annettava selvitystä tarjottavista verkkopalveluista sekä hinnasta ja muista ehdoista, joilla verkkopalveluja tarjotaan. Palveluntarjontaa koskevassa suunnitelmassa tulisi selostaa ainakin tarjottavien palveluiden minimivalikoima, tilaajayhteyksien toteutustapa ja hinta, jos ne ovat tiedossa sekä keskeisimmät vuokratuotteet ja niiden hinnat.

Tukihakemuksessa olisi 1 momentin 2 kohdan mukaan annettava selvitystä hankkeen tukikelpoisista kustannuksista sekä 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuista rahoitusosuuksista. Tukikelpoiset kustannukset olisi hakemuksessa eriteltävä Viestintäviraston tarkemman ohjeistuksen mukaisesti. Rahoitusosuuksilla viitataan pykälässä muuhun julkiseen tukeen, kuten kunnan rahoitusosuuteen sekä tuen hakijan oman rahoituksen osuuteen.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan tukihakemuksessa olisi esitettävä selvitystä myös rakennettavan verkon teknisistä ominaisuuksista ja viestintäpalvelun teknisestä toteutuksesta. Tällainen selvitys olisi esimerkiksi verkkosuunnitelma.

Selvitys on tarpeen tukikelpoisten kustannusten arvioinnissa. Verkon teknisten ominaisuuksien tulee myös täyttää Viestintäviraston teknisissä määräyksissä asetetut vaatimukset.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan tukihakemuksessa olisi esitettävä selvitystä viestintäverkon ja -palvelun yhteenliittämisestä muiden teleyritysten kanssa.

Yhteenliittämisen käsite on viestintämarkkinoilla toimivien yritysten ja palveluiden käyttäjien tuntema ja ammattimerkityksessään tavanomainen. Yhteenliittämisellä tarkoitetaan viestintämarkkinalain 2 §:n mukaan eri viestintäverkkojen ja viestintäpalveluiden aineellista ja toiminnallista yhdistämistä sen varmistamiseksi, että käyttäjät pääsevät toi-

sen teleyrityksen viestintäverkkoon ja viestintäpalveluihin. Yhteenliittäminen tarkoittaa siis sekä fyysisten johtojen liittämistä yhteen että palveluiden yhteentoimivuudesta huolehtimista. Yhteenliittäminen on välttämätöntä, jotta tietoliikenne verkosta toiseen on mahdollista.

Tukihakemuksessa yhteenliittämisestä annettavaksi selvitykseksi riittäisi esimerkiksi aiesopimus tai muu vastaava suunnitelma, josta selviää, että yhteenliittäminen toteutuu tarvittaessa. Jos tuen avulla rakennettu viestintäverkko liitetään yhteen saman teleyrityksen omistaman muun viestintäverkon kanssa, riittää pykälässä tarkoitetuksi selvitykseksi vain maininta tästä.

Pykälän 2 momentin mukaan tukihakemuksessa on lisäksi oltava hakijan vakuutus siitä, ettei hän ole saanut hankkeeseen päällekkäistä tukea valtion viranomaisilta, Ahvenmaan maakunnan hallitukselta taikka Euroopan yhteisöltä.

8 §. Tuen myöntämisen yleiset edellytykset. Laissa asetettaisiin tuen saajan omalle maksusuudelle vähimmäismäärä sekä valtion ja kunnan rahoitusosuudelle tietty enimmäismäärä.

Valtion tuen myöntämisen ensimmäinen edellytys olisi se, että tuen saaja rahoittaa hanketta myös itse. Tuen saajan olisi pykälän 1 momentin mukaan aina maksettava itse vähintään 34 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Valtion tukea myönnettäisiin 1 momentin mukaan enintään 33 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kustannuksista.

Valtion tuen toinen edellytys olisi pykälän 1 momentin mukaan se, että kunta osallistuu hankkeen tukikelpoisiin kustannuksiin 33 prosentin rahoitusosuudella. Yksittäisellä kunnalla ei kuitenkaan olisi velvollisuutta rahoittaa kunnan alueella tapahtuvaa laajakais-tarakentamista, kuten edellä kohdassa 4.6 on tarkemmin selostettu.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa kunnan maksuosuus olisi 1 momentissa mainittua 33 prosenttia alempi. Kunnan maksuosuus olisi 2 momentin mukaan kahdeksan prosenttia niissä kunnissa, joille laajakaistahankkeen rahoittaminen muutoin muodostaisi kohtuuttoman taloudellisen rasitteen kunnan taloudellinen kantoky-

ky, laajakaistahankkeen laajuus ja tekninen toteuttamistapa, kunnan asukastiheys sekä hankkeen kunnan väestömäärään suhteutettu rakentamiskustannus huomioon ottaen. Valtion tukea myönnettäisiin 2 momentin mukaan näissä tapauksissa vastaavasti korotettuna, kuitenkin enintään 58 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kustannuksista.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa mainittujen kriteerien laskentaperusteista ja painokertoimista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin siis siitä, miten laissa mainitut kriteerit suhteutetaan toisiinsa ja millaisen painoarvon laissa mainitut kriteerit saavat laajakaistahankkeen kohtuullisuuteen ja kunnan taloudelliseen kantokykyyn liittyvässä arvioinnissa.

Pykälän 4 momentin mukaan valtion tukea voitaisiin myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia. Säännös on samansisältöinen kuin valtionavustuslain 7 §, mutta sen ottaminen erityislakiin on perusteltua Euroopan yhteisöjen komission vaatimuksesta. Edellytys on kansainvälisen vertailunkin perusteella tavanomainen valtion tuella rahoitettavissa laajakaistahankkeissa.

Valtion tuella on todennäköisesti vähäistä suurempia kilpailuvaikutuksia esimerkiksi silloin, jos samalla maantieteellisellä alueella sijaitsee jo viestintäverkko, jolla voidaan tarjota liittymiä 100 megabitin yhteysnopeudella. Viestintäviraston arvioidessa pykälässä tarkoitettuja kilpailuvaikutuksia keskeisellä sijalla on siis vähittäismarkkinoiden kilpailutilanne.

Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi pykälän 4 momentin mukaan lisäksi, että Euroopan yhteisöjen valtion tukia koskeva ilmoitusmenettely on päättynyt, eikä Euroopan yhteisöjen komissio vastusta tuen myöntämistä.

Valtion tuen notifiointi komissiolle tapahtuu tyypillisesti jälkikäteen eli useimmiten vasta siinä vaiheessa kun asiaa koskeva hallituksen esitys on jo annettu eduskunnalle. On mahdollista, että komissio asettaa ilmoitusmenettelyssä joitain lisäedellytyksiä tuen myöntämiselle, jotta sääntelyä voidaan pitää valtion tukia koskevan yhteisön lainsäädän-

nön mukaisena. Tuen myöntämisen edellytykset riippuvat siten viime kädessä valtion tukia koskevan ilmoitusmenettelyn lopputuloksesta.

9 §. *Tuen myöntämisen erityiset edellytykset.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan laajakaistahankkeeseen voitaisiin myöntää tässä laissa tarkoitettua valtion tukea vain, jos hakija sitoutuu tarjoamaan tukihakemuksessa mainittuja verkko- ja viestintäpalveluita taikka niitä vastaavia palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan tuen maksamisesta lukien.

Pykälässä mainitut verkko- ja viestintäpalveluiden käsitteet on määritelty viestintämarkkinalain 2 §:ssä. Käsitteet ovat viestintämarkkinoilla toimivien yritysten ja palveluiden käyttäjien tuntemia ja ammattimerkityksessään tavanomaisia.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan säännöksellä ei ole tarkoitus jarruttaa tai estää teknistä kehitystä, joten tarjottavien palveluiden ei luonnollisestikaan tarvitsisi pysyä teknisesti tai laadullisesti muuttumattomina. Kyseessä on pitkäaikoinen aika, jonka kuluessa olosuhteet sekä palvelun tarjoajan toimintaedellytykset ja toimintatavat voivat muuttua olennaisesti. Selvää siis on, että ainakin velvoitteen teknisiä yksityiskohtia voidaan arvioida uudelleen aina, kun siihen on teknisestä kehityksestä johtuen syytä.

Säännöksellä pyritään kuitenkin siihen, että palvelun tarjonta pysyisi ajankulumisesta ja markkinatilanteen kehittymisestä huolimatta suurin piirtein samantasoisena ja että käyttäjille tarjottavat palvelut olisivat yhtä lailla teknisesti kehittyneitä, turvallisia ja kohtuuhintaisia kuin tukihakemuksen hyväksymishetkelläkin.

Säännöksen tarkoituksena on myös estää palvelun ylläpitovelvoitteen kiertäminen palvelutasoa tai hinnoittelua koskevalla, käyttäjän kannalta epäedullisilla muutoksilla palveluntarjonnassa.

Palveluiden tulee 1 momentin 1 kohdan mukaan lisäksi olla viestintämarkkinalain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia sekä muutoinkin teknisesti edistyksellisiä, toimintavarmoja ja turvallisia. Palveluiden tulee siis tekniseltä tasoltaan täyttää ainakin viestintämarkkinalain 128 §:n ja sen nojalla annettujen Viestintäviraston teknisten mää-

räysten vaatimukset. Näissä säännöksissä korostetaan palveluiden toimintavarmuutta ja turvallisuutta. Tuen hakija sitoutuu siihen, että viestintäverkko ja siinä tarjotut palvelut täyttävät nämä edellytykset.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi myös se, että tuen saaja sitoutuu luovuttamaan kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun viestintäverkkoon, verkkoelementtiin ja verkon kapasiteettiin.

Pykälässä tarkoitetun käyttöoikeuden luovutusveloitteen kohteena olisi muun muassa tuen avulla rakennettu runkoverkko ja sen kapasiteetti. Käyttöoikeus kohdistuisi siis paitsi verkon fyysisiin osiin, kuten valokuituverkossa niin sanottuun mustaan kuituun, myös verkon kapasiteettiin, kuten kiinteisiin yhteyksiin. Kiinteällä yhteydellä tarkoitetaan palvelua, jossa ilman viestien ohjausta tarjotaan määriteltyä siirtokapasiteettia viestintäverkon liityntäpisteiden välillä.

Kuten viestintämarkkinalainkin mukaan, käyttöoikeus olisi luovutettava riippumatta siitä, mihin käyttötarkoitukseen teleyritys sitä pyytää.

Käyttöoikeuden luovuttaminen edellyttäisi käytännössä myös sitä, että luovutusvelvollisen yrityksen tai yhteisön olisi päästettävä käyttöoikeuden haltija tai tämän edustaja omiin laittiloihinsa. Pääsy laittiloihin on tarpeen esimerkiksi laitteiden sijoittamista, kaapelin asentamista sekä palveluiden huoltoa ja ylläpitoa varten.

Verkkoelementillä tarkoitettaisiin pykälässä esimerkiksi kaapelikanavia.

Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta ei 1 momentin 2 kohdan mukaan olisi, jos käyttöoikeuden kohde on tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Säännöksen tarkoituksena on suojata omistajan kohtuullisia käyttötarpeita. Sääntely täyttää tältä osin perustuslain omaisuuden suojaa koskevat vaatimukset. Myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan omaisuudensuoja on suojattu perusoikeutena EU-oikeuden yleisissä oikeusperiaatteissa.

Tuen saajalla ei ole velvollisuutta investoida tehdäkseen käyttöoikeuden luovutuksen mahdolliseksi, joten luovutusvelvollisuus voi aina kohdistua vain yrityksellä tai yhteisöllä jo olevaan omaisuuteen.

Tuen saaja on velvollinen tarvittaessa näyttämään toteen oman kohtuullisen käyttötarpeensa. Käyttötarpeen tulee olla konkreettinen, pelkkä varautuminen mahdolliseen tulevaan kysyntään ei riitä kieltäytymisperusteeksi. Käyttötarpeen tulee olla myös aito. Säännöksessä ei ole tulevaa käyttöä koskevaa aikarajaa, koska kohtuullisuuden arviointi edellyttää tältä osin aina kokonaisharkintaa. Säännöksen soveltamisessa voidaan kuitenkin hakea tukea viestintämarkkinalain 38 §:n soveltamiskäytännöstä.

Käyttöoikeus olisi pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan luovutettava syrjimättömin ehdoin. Syrjimättömällä ehdolla tarkoitetaan viestintämarkkinalain 84 §:n mukaan ehtoa, joka kohtelee samanlaisessa tilanteessa olevia teleyrityksiä tasapuolisesti. Jos teleyritys käyttää tiettyä palvelua itse tai tarjoaa sitä tytäryhtiölleen tai muulle sellaiselle taholle, sen on tarjottava vastaavaa palvelua vastaavin ehdoin myös kilpailevalle teleyritykselle. Kilpailevaa teleyritystä ei tule asettaa palvelun tarjontaa koskevissa ehdoissa erilaiseen asemaan esimerkiksi palvelun hinnoittelun, toimitusajan tai palvelun tason suhteen.

Tuen saajalle asetettu velvollisuus olisi siten vastaavanlainen kuin huomattavan markkinavoiman teleyritykselle viestintämarkkinalain 4 ja 5 luvun säännösten perusteella asetettavat käyttöoikeuden luovutusveloitteet, mutta nyt ehdotettu sääntely eroaisi viestintämarkkinalaista veloitteen hinnoittelun suhteen.

Käyttöoikeus olisi pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan luovutettava kohtuulliseen hintaan. Kohtuullista hintaa määritettäessä olisi otettava huomioon, että yritys on rahoittanut vain osan hankkeen kustannuksista. Hinnan kohtuullisuutta olisi arvioitava sekä käyttöoikeuden luovutuksen antajan että sitä pyytävän yrityksen näkökulmasta.

Tässä laissa tarkoitettu kohtuullinen hinta ei voisi käytännössä olla ainakaan korkeampi kuin huomattavaan markkinavoimaan perustuva velvollisuus hinnoitella vastaava tuote tai palvelu kustannussuuntautuneesti.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytys olisi vielä se, että tuen saaja sitoutuu kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien julkaisemaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kannalta merkitykselliset tiedot, kuten palvelun toimitusehdot. Pykälässä tuen saajalle asetettu velvollisuus on samankaltainen kuin huomattavan markkinavoiman teleyritykselle viestintämarkkinalain 33 §:n mukaan asetettava velvoite.

Jossain tilanteissa Viestintäviraston voi olla tarpeen saada arvioitavakseen myös yksittäinen, teleyritysten välinen sopimus käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden toteuttamisesta. Teleyrityksellä olisikin ehdotuksen 16 §:n mukaan velvollisuus liike- ja ammatillisuuksien estämättä luovuttaa Viestintävirastolle laajakaistahankkeen kannalta tarpeellisia tietoja.

Näyttötaakka hinnoittelun kohtuullisuudesta ja ehtojen syrjimättömyydestä olisi pykälän 2 momentin mukaan tuen saajalla. Tältä osin sääntely vastaisi viestintämarkkinalain 86 §:ää. Hinnoittelua koskeviin selvityksiin liittyy usein liikesalaisuuksia. Hinnoittelun selvittäminen edellyttää perehtyneisyyttä teleyrityksen sisäiseen kustannuslaskentaan. Todistustaakan siirtäminen tuen saajana olevalle teleyritykselle nopeuttaa asian käsittelyä, koska tuen saajalla on parhaat mahdollisuudet esittää hinnoittelua koskevaa näyttöä. Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa tarkempia ohjeita siitä, mitä selvitystä teleyrityksen tulisi esittää ja missä muodossa.

Jos käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kohteena olevaan verkkoelementtiin tai kapasiteettiin kohdistuu samaan aikaan myös jokin viestintämarkkinalaista johtuva käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus, esimerkiksi teleyrityksen huomattavaan markkinavoimaan tai yleispalveluvelvoitteeseen liittyen, mahdollinen normikollisuus ratkeaisi 2 momentin mukaan siten, että toimintaan sovellettaisiin ensisijaisesti tämän lain säännöksiä.

Valinta on perusteltu, koska kysymykseen tulevan hinnan ja luovutuksen muiden ehtojen tulee olla käyttöoikeuden luovutuksen saajan kannalta mahdollisimman edullinen silloin, kun kyseessä on omaisuus, jonka hankkimiseen teleyritys on saanut valtion tu-

kea. Valtion tuen kilpailuvaikutus markkinoihin on tällöin mahdollisimman pieni.

Ehdotettu sääntely eroaisi teleyrityksen viestintämarkkinalain mukaisista velvoitteista siinä, että sanktio sääntelyn vastaisesta menettelystä olisi maksetun valtion tuen takaisinperintä valtioneuvostonlakiin 21 ja 22 §:n mukaisesti. Käyttöoikeuden luovutusta pyytävällä kilpailevalla teleyrityksellä ei olisi käytettävissään viestintämarkkinalain 126 §:n mukaista riitojen ratkaisumenettelyä, mutta se voisi saattaa Viestintäviraston harkittavaksi, onko tuen takaisinperinnälle edellytyksiä. Myös Viestintävirastolla on valtioneuvostonlakiin 15 §:n mukainen toimintavelvoite.

Valtion tuen takaisinperinnän edellytyksistä säädetään valtioneuvostonlakiin 21 ja 22 §:ssä. Valtioneuvostonlakiin 21 §:n mukaan avustus on muun muassa perittävä takaisin, jos avustuksen saaja on olennaisesti rikkonut valtioneuvostonlakiin käyttämistä koskevia säännöksiä tai valtioneuvoston päätökseen otettuja ehtoja. Avustuksen saajan toimintaa olisi tässä tapauksessa arvioitava erityisesti esityksen 9 §:ssä asetettujen velvoitteiden toteutumisen näkökulmasta.

Perustuslakivaliokunta on valtion tuen takaisinperintää koskevaa sääntelyä käsitellessään (PeVL 43/2006 vp) viitannut erilaisten lupien peruuttamisen edellytyksiin ja pitänyt välttämättömänä sitoa toimenpide vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että asianosaiselle annettujen huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteellisuuksien korjaamiseen. Takaisinperintää ei perustuslakivaliokunnan mukaan tule toteuttaa ennen kuin asianosaiselle on annettu mahdollisuus korjata virheensä.

Jos tuki perittäisiin takaisin, myös lain 9 §:n mukaiset velvoitteet raukeaisivat.

10 §. Viestintäviraston tukipäätös. Viestintävirasto myöntäisi pykälän mukaan laajakaistahankkeelle valtion tuen, jos se täyttää tässä laissa tarkoitetut tuen myöntämisen edellytykset. Samalla se päättäisi pykälän mukaan myös laajakaistahankkeen saaman valtion tuen enimmäismäärästä.

Viestintäviraston päätöksessä tullaan määrittelemään tuen enimmäismäärä sekä prosentuaalisesti että euromääräisesti. Valtion

tuen lopullinen määrä ei voi olla suurempi kuin mitä Viestintäviraston päätöksessä on todettu.

Viestintäviraston tukipäätöksessä otetaan ensisijassa kantaa siihen, täyttääkö hanke lain 8 ja 9 §:ssä asetetut edellytykset tuen myöntämiseksi, mitkä hankkeen rakentamiskustannuksista ovat tukikelpoisia ja kuinka suureen osaan hankkeen kokonaiskustannuksista valtion tukea voidaan myöntää.

Viestintäviraston tukipäätöksestä tulee lisäksi ilmetä kaikki valtionavustuslain 11 §:ssä luetellut seikat. Valtionavustuslain 11 §:n 2 momentin mukaan päätöksestä tulee käydä ilmi ainakin valtionavustuksen saaja, käyttötarkoitus, määrä tai laskentaperuste. Päätökseen voidaan lisäksi ottaa eräitä valtionavustuksen käyttämistä koskevia ehtoja ja rajoituksia.

Päätöksestä tulee valtionavustuslain 11 §:n 4 momentin mukaan käydä ilmi lisäksi toiminnan tai hankkeen hyväksyttävät kustannukset, valtionavustuksen enimmäismäärä, saajan hankkeesta saamien tulojen vaikutus valtionavustuksen määrään ja käyttöön, avustuksen käyttöaika sekä muut ehdot ja rajoitukset. Päätöksessä on 11 §:n 4 momentin mukaan myös kerrottava saajan velvollisuudesta antaa selvitys valtionavustuksen käyttämisestä ja selvityksen ajankohta sekä muut valtionavustuksen myöntämisen ja maksamisen sekä käytön valvonnan perusteet.

Päätöksen tiedoksiannosta säädetään valtionavustuslain 33 §:ssä.

Jos hanke ei täytä esityksen 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuja edellytyksiä, Viestintävirasto voi hylätä tukihakemuksen. Viestintävirasto voi myös 11 §:n perusteella hyväksyä vain osan esitetyistä kustannuksista ja muuttaa valtion tuen määrää siitä, mitä hakija on esittänyt.

Viestintäviraston tukipäätökseen tyytymätön saisi hakea siihen oikaisua Viestintävirastolta valtionavustuslain 34 §:n mukaisesti. Oikaisuvaatimuksesta annetusta päätöksestä saa valtionavustuslain 34 §:n mukaan valittaa siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1886) säädetään.

Päätöksen täytäntöönpanosta säädetään valtionavustuslain 35 §:ssä.

11 §. Tukikelpoiset kustannukset. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan vain tukihake-

muksen vireille tulon jälkeen syntyneet kustannukset olisivat tukikelpoisia.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tukikelpoisia kustannuksia olisivat sellaiset, jotka ovat syntyneet edistykseellisten viestintäpalveluiden tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta.

Viestintäpalvelun edistykseellisyyttä arvioidaan tuen myöntämisen hetkellä. Se, millaista viestintäpalvelua kulloinkin voidaan pitää edistykseellisenä, muuttuu ajan kuluessa ja tekniikan kehittyessä. Säännös onkin tältä osin tarkoituksellisesti teknologianeutraali.

Tällä hetkellä edistykseellisellä viestintäpalvelulla tarkoitetaan palvelua, jolla on useita samanaikaisia käyttäjiä ja joka sen takia vaatii viestintäverkolta paljon välityskapasiteettia. Valtioneuvoston laajakaistarahoitusta koskeneessa periaatepäätöksessä viitataan 100 megabitin laajakaistayhteyksiin ja tätä yhteysnopeutta olisikin siis pidettävä edistykseellisen viestintäpalvelun vähimmäistasovaatimuksena. Muita edistykseellisen viestintäpalvelun ominaisuuksia ovat esimerkiksi palveluiden symmetrisyys ja toimintavarmuus.

Tärkeintä edistykseellisten viestintäpalveluiden ja niiden tarjontaan liittyvien tukikelpoisten ja hyväksyttävien kustannusten määrittelyssä on se, että hankittavan tekniikan tulee riittää pitkälle tulevaisuuden tarpeisiin tai sen tulee olla helposti päivitettävissä tulevaisuuden tarpeisiin.

Kustannusten tarpeellisuutta koskevalla edellytyksellä pyritään pykälässä rajaamaan korvattavat kustannukset vain niihin, jotka ovat todella tarpeen. Samalle maantieteelliselle alueelle ei esimerkiksi ole mielekäästä rakentaa päällekkäisiä verkkoja, vaan tarkoitus on ensisijaisesti rahoittaa rakentamista niillä alueilla, joilla ei vielä sijaitse viestintäverkkoja, joissa voidaan tarjota huippunopeita laajakaistayhteyksiä.

Kolmas pykälän 1 momentissa mainittu tärkeä kriteeri tukikelpoisia kustannuksia arvioitaessa olisi niiden välttämättömyys tukikelpoisella alueella sijaisevien liittymien tarjonnassa. Investoinneilta edellytettäisiin siis sitä, että ne ovat välttämättömiä, jotta edistykseellinen viestintäpalvelu saadaan toimimaan. Tällaisia välttämättömiä kustannuksia ovat esimerkiksi ne investointikustannukset,

jotka syntyvät tuella rakennetun verkon liittämisestä yhteen yleisen viestintäverkon kanssa.

Välttämättömiä kustannuksia olisivat keskeisten verkkoelementtien hankintakulujen lisäksi myös esimerkiksi putket, rakenteet, laittilat ja pylvää sekä verkon rakentamisesta aiheutuneet työkustannukset. Välttämättömiin kustannuksiin luettaisiin myös rakentamisen suunnittelu ja valvonta.

Hankkeen rahoituskustannukset eivät sen sijaan olisi pykälässä tarkoitettuja tukikelpoisia kustannuksia.

Viestintävirasto voisi 11 §:n mukaista tukipäätöstä tehdessään tarvittaessa oikaista teleyrityksen laskelman tukikelpoisista kustannuksista ja muuttaa hankkeelle myönnetyn valtion tuen osuutta vastaavasti.

Tukea ei pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan myönnettäisi verkon ylläpitokustannuksiin. Ne eivät olisi tukikelpoisia kustannuksia.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan tukikelpoisia kustannuksia eivät myöskään olisi ne kustannukset, jotka kohdistuvat tilaajayhteyden osalle, joka ulottuu enintään kahden kilometrin päähän käyttäjän vakinaisesta asuin- tai sijaintipaikasta. Säännöksen taustalla on valtioneuvoston laajakaistatukea koskeva periaatepäätös, jonka mukaan käyttäjät hankkivat ja kustantavat tilaajayhteytensä jatkossakin itse. Kaksi kilometriä on kustannuksiltaan vielä kohtuullisena pidettävä osuus käyttäjän itse maksamalle tilaajayhteydelle, joten hyväksyttäviksi katsottavat kustannukset on sen vuoksi valtioneuvoston periaatepäätöksessä ja pykälässä rajattu yli kahden kilometrin ylittäviin tilaajayhteyksiin. Näistä tukikelpoista on se osa tilaajayhteyden kokonaiskustannuksista, joka vastaa kahden kilometrin ylittävää osuutta.

Viestintävirasto voisi pykälän 3 momentin mukaan antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsottaisiin tukikelpoiksi sekä määräyksiä tuen piiriin hyväksyttävien kustannusten tarkemmas- ta laskentatavasta.

12 §. Tuen maksamisen yleiset edellytykset. Valtion tuen maksamisen edellytyksenä olisi pykälän mukaan, että tarvittava rahoitus on osoitettu valtiontalousarviossa. Säännös on

tavanomainen silloin kun kyse on budjet- tisidonnaisesta tuesta.

Tukea myönnettäisiin pykälän mukaan vuosittain valtion talousarviossa käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa. Laajakaista- hankkeeseen varatun rahoituksen kokonai- smäärä olisi vuoteen 2015 mennessä enintään 66 miljoonaa, mutta tuen vuosittainen määrä vaihtelisi sen mukaan, mitä valtion budjetissa on sovittu. Hankkeen valtiontaloudellisia vaikutuksia on käsitelty tarkemmin edellä kohdassa 4.1.

13 §. Tuen maksamisen erityiset edellytykset. Valtion tuen maksamisen edellytyksenä olisi pykälän mukaan, että hanke on valmistunut ja tuen saaja on esittänyt Viestintäviras- tolle hyväksyttävän selvityksen tukikelpoisista kustannuksista. Viestintävirastolla on vi- ranomaisena hallintolain (434/2003) mukai- nen velvollisuus antaa asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa.

Viestintävirasto voisi myös lain 11 §:n no- jalla antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon kustannukset katsotaan tuki- kelpoiksi sekä määräyksiä tuen piiriin hy- väksyttävien kustannusten tarkemmasta las- kentatavasta.

14 §. Omistusoikeus ja velvollisuuksien siirtyminen. Valtion tuella rakennettu viestin- täverkko olisi pykälän mukaan tukea saaneen yrityksen, yhteisön tai säätiön omaisuutta. Säännös olisi tarpeen, koska julkisella tuella rakennetun omaisuuden voisi perustellusti muutoin katsoa kuuluvan sen rahoittajalle.

Jos tuen avulla rakennettu viestintäverkko tai sen osa myytäisiin tai muutoin luovutet- taisiin, siirtyisivät lain mukaiset velvollisuu- det pykälän mukaan kuitenkin viestintäver- kon uudelle omistajalle. Tuen avulla raken- netun omaisuuden omistusoikeus olisi siis si- ten rajoitettu, ettei teleyrityksellä olisi täysin vapaata oikeutta disponoida omaisuudesta, vaan omaisuutta rasittaisivat edelleen siihen kohdistuvat erityisvelvoitteet. Pykälässä tar- koitetuista velvollisuuksista keskeisin on 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittu palve- luiden ylläpitovelvoite sekä 9 §:n 1 momen- tin 2 kohdassa käyttöoikeuden luovutusvel- voite.

Uudelle omistajalle siirtyvät velvoitteet oli- sivat yhtäläiset kuin omaisuuden alkuperäi-

selläkin omistajalla, joten esimerkiksi palveluvelvoitteen voimassaoloaika määräytyisi alkuperäisen sitoumuksen perusteella. Jos ensimmäinen tuen saaja olisi jo tarjonnut tukipäätöksessä mainittuja palveluita esimerkiksi kuuden vuoden ajan, omaisuuden uudella omistajalla olisi enää neljän vuoden palveluvelvoite.

Jos valtion tuki perittäisiin tuen saajalta takaisin esimerkiksi mahdollisessa tuen väärinkäytöstapauksessa, myös omaisuuden kohdistuvat erityisvelvoitteet raukeaisivat, koska kytkeä näiden välillä ei enää olisi.

Omistusoikeuden siirtymisestä olisi pykälän 2 momentin mukaan ilmoitettava Viestintävirastolle ja laajakaistahankkeen kustannuksiin osallistuneelle kunnalle viipymättä. Säännös on tarpeen erityisesti Viestintäviraston valvonnan mahdollistamiseksi. Tieto on merkityksellinen myös sille kunnalle, joka on rahoittanut laajakaistahanketta lain 8 §:ssä tarkoitettulla vapaaehtoisella maksuosuudellaan.

15 §. Tietojen luovutusvelvollisuus. Valtionavustuslain 14 §:n 1 momentin mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Avustuksen saajan tulee 14 §:n 2 momentin mukaan ilmoittaa viipymättä viranomaiselle valtionavustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta tai muusta avustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta.

Valtionavustuslain 14 §:n velvoite kohdistuu kuitenkin vain avustuksen saajaan, eikä tämä välttämättä riitä laajakaistahankkeissa. Lakiin ehdotetaan sen vuoksi erillistä, valtionavustuslain 14 §:ää täydentävää säännöstä tietojen luovutusvelvollisuudesta.

Esityksen 15 §:n mukaan teleyrityksellä sekä tuen hakijalla olisi liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä velvollisuus kerätä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovuttaa liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Viestintävirastolle laajakaistahankkeen ohjauksen ja valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja.

Tietojen luovutusvelvollisuus voisi pykälän sanamuodon mukaan kohdistua siis paitsi tukea hakeneeseen yritykseen, yhteisöön tai säätiöön, joka voi olla muukin kuin teleyri-

tys, myös sellaiseen teleyritykseen, joka ei ole itse hakenut laajakaistarahoitusta ja joka ei siten ole osapuolena hankkeessa. Laajakaistahankkeiden suunnittelussa ja arvioinnissa tarvitaan useimmiten tietoja myös alueella jo sijaitsevista viestintäverkoista ja niiden liityntäpisteistä. Yleistä verkkotopologiaa koskeva tekninen informaatio voi olla välttämätön edellytys laajakaistahankkeen onnistumiselle, joten tietojen luovutusvelvoitteen ulottaminen muihinkin kuin hankkeeseen osallistuviin yrityksiin on perusteltua.

Tietojen luovutusvelvollisuus kohdistuisi pykälän mukaan kuitenkin vain sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä laajakaistahankkeen ohjauksen ja valvonnan kannalta. Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston toimivaltaa rajoittaisivat lisäksi myös hallintolaista ilmenevät, hyvän hallinnon yleiset periaatteet, kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate.

Luovutusvelvollisuuden kohteena olevalla tiedolla tarkoitettaisiin pykälässä myös mitä tahansa asiakirjaa, joka sisältää laajakaistahankkeen kannalta tarpeellisia tietoja.

Tiedot tulisi pykälän mukaan luovuttaa viranomaisen pyytämässä muodossa viipymättä ja maksutta.

Yrityksellä, yhteisöllä tai säätiöllä olisi pykälän nojalla myös muun muassa velvollisuus antaa Viestintävirastolle tietoja sille mahdollisesti myönnetystä muusta julkisesta rahoituksesta.

16 §. Tuoton palauttaminen eräissä tapauksissa. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin ensiksi valtionavustuslain 21, 22 ja 28 §:n yleissäännöksiin valtionavustuksen takaisinperinnästä. Valtionavustuslain yleissäännösten ohella Viestintävirasto voisi esityksen mukaan päätöksellään määrätä, että tuen saajan on palautettava osa julkisen tuen avulla rakennetun laajakaistaverkon tuotosta, jos yli 75 prosenttia tuetun verkon alueella sijaitsevista vakinaisten asuin- tai sijaintipaikkojen käyttäjistä on kolmen vuoden kuluessa tuen maksamisesta hankkinut laajakaistayhteytensä tuen avulla rakennetun verkon kautta.

Vakinaisten asuin- ja sijaintipaikkojen käsitteeseen sisältyvät alueen kotitaloudet ja niissä asuvat kuluttajat sekä alueella sijaitsevat yritykset ja viranomaisten toimipisteet.

Julkisen tuen käsitteellä viitataan pykälässä paitsi valtion tukeen, myös kuntien ja EU:n rahoitukseen.

Liittymien määrää laskettaessa tulisi huomioida paitsi verkko-operaattorin oman palveluyrityksen liittymät, myös verkossa toimivan ulkopuolisen palveluntarjoajan liittymät.

Lisäedellytyksenä olisi pykälän 1 momentin mukaan joko se, että kyseessä olevan laajakaistahankkeen tukikelpoiset kustannukset ovat ylittäneet kaksi miljoonaa euroa tai se, että kyseessä olevalle tuen saajalle eli teleyritykselle on yhteensä myönnetty julkista tukea erilaisiin laajakaistahankkeisiin yli miljoona euroa.

Tuoton palauttamisvelvollisuuden realisoituminen ei säännöksen sanamuodon mukaan edellyttäisi tukea saaneen teleyrityksen aktiivisia toimenpiteitä, vaan tuoton palauttamisvelvollisuus voisi johtua myös tuen saajasta riippumattomista syistä, kuten muutoksista markkinaolosuhteissa. Tässä suhteessa säännös eroaisi valtionavustuslain 21 ja 22 §:n mukaisista takaisinperintäperusteista, jotka edellyttävät tuen saajan väärinkäytöstä.

Sääntelyn tarkoituksena on leikata julkisen tuen avulla rakennetun viestintäverkon tuottoa, jos toiminta on yllättäen kolmen vuoden kuluessa muuttunut kaupallisesti kannattavaksi ja julkisen tuen voidaan muutoin epäillä aiheuttavan markkinahäiriöitä.

Sääntelyn tarve johtuu laajakaistatukia koskevasta komission ratkaisukäytännöstä. Laajakaistaverkkojen nopeaan käyttöönottoon liittyvien valtion tukisääntöjen soveltamisesta annetussa yhteisön suuntaviivaluonnoksessa sekä Suomen laajakaistatukien notifiointiin liittyvässä komission virallisessa vastauksessa Suomelle komissio edellyttää, että maksettu laajakaistatuki on voitava tarvittaessa periä takaisin, jos toiminta osoittautuu taloudellisesti kannattavammaksi kuin tukea myönnettäessä on ajateltu.

Komission mukaan hankkeen taloudellista kannattavuutta tulisi arvioida nimenomaan liittymämäärän kasvun sekä hankkeen tuottoprosentin avulla. Lisäksi komission Suomelle antamassa virallisessa vastauksessa edellytetään, että takaisinperintämahdollisuuden tulee koskea kaikkia sellaisia hankkeita, joiden kokonaiskustannukset ylittävät

kaksi miljoonaa euroa tai joissa maksetun valtion tuen määrä yksittäiselle yritykselle ylittää miljoona euroa.

Pykälän 2 momentin mukaan palautettavaksi voidaan määrätä se osuus tuen avulla rakennetun laajakaistaverkon vuotuisesta tuotosta, joka ylittää 12 prosenttia. Viestintävirasto tarkastelisi jälkikäteen pykälän 1 momentin ehdot täyttävän teleyrityksen tuottojen vuosikohtaista kertymää kolmen vuoden ajalta tuen maksamisesta. Tarkastelussa huomioitaisiin se tuotto, joka muodostuu teleyrityksen hankealueelta saamien vakituisten asiakkaitten liittymien verkko- ja viestintäpalvelutoiminnan tuotoista. Hankealueen tuotto laskettaisiin suhteessa teleyrityksen investointikustannuksiin hankealueella.

Valtionavustuslain 14 §:n mukaan avustuksen saajan tulee antaa viranomaiselle avustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Ehdotetun lain 15 §:ssä olisi myös nimenomainen säännös tietojen luovutusvelvollisuudesta. Tarvittaessa teleyrityksen olisi toimitettava Viestintävirastolle esimerkiksi erillislaskelma hankealueen vuosikohtaisista tuotoista ja investointikustannuksista.

Kohtuuttomana pidettävälle laajakaistaverkon tuotolle on tarpeen asettaa jokin prosentuaalinen raja-arvo, jotta tilanne olisi mahdollisimman yksiselitteinen tuen saajan oikeusturvan kannalta. Pykälässä asetettu tuotto-prosentti on tarkoitettu tuen saajan näkökulmasta kohtuuttomana pidettävän tuoton määrittämiseen tavalla, jota voidaan pitää tuen saajan näkökulmasta yksiselitteisenä ja ennakoitavissa olevana. Pykälässä mainittu prosentti ei siten laajemmin edusta laajakaistaverkon kohtuullisena pidettävää tuottoa, eikä sitä voida käyttää mittapuuna viestintämarkkinoiden muita hinnoittelu- ja tuottokysymyksiä ratkaistaessa.

Palautettavaksi voitaisiin pykälän 2 momentin mukaan määrätä ainoastaan se osuus, joka vastaa julkisen tuen suhteellista osuutta hankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Ehdoton euromääräinen yläraja olisi pykälän 2 momentin mukaan tuen saajalle maksetun julkisen tuen kokonaismäärä. Ajatuksena on siis, että palautettavaksi ei voisi prosentuaalisesti eikä euromääräisesti määrätä enempää kuin hankkeeseen on myönnetty tukea.

Pykälän 3 momentin mukaan tuen saajalle olisi annettava huomautus sekä mahdollisuus alentaa tuotto prosenttia ennen tuen takaisinperintää. Viestintäviraston olisi siis varoitettava teleyritystä takaisinperinnän edellytysten täyttymisestä sekä varattava teleyritykselle mahdollisuus esimerkiksi investoida lisää tuen avulla rakennettuun verkkoon, jotta tuotto prosentti alenisi. Säännös on välttämätön tukien takaisinperintää koskevien perustulakivaliokunnan lausuntojen valossa.

Tuottoa voitaisiin 4 momentin mukaan määrätä palautettavaksi enintään kolmen vuoden ajalta tuen maksamisesta. Tuen saajan kannalta on kohtuullista, että tuoton palauttamisuhka koskee vain suhteellisen lyhyttä ajanjaksoa. Palautettavalle tuotolle laskettaisiin 4 momentin mukaan valtionavustuslain 24 §:ssä tarkoitettu korko Viestintäviraston tuoton palauttamista koskevasta päätöksestä lukien ja valtionavustuslain 25 §:ssä tarkoitettu viivästyskorko palautussaatavan eräpäivästä lukien.

17 §. Seurantarekisteri. Valtionavustuslain 15 §:ssä asetetaan valtionapuviranomaiselle yleinen valvontatehtävä. Valtionapuviranomaisen on 15 §:n mukaan huolehdittava valtionavustuksen asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta hankkimalla avustuksen käyttö- ja seurantatietoja sekä muita tietoja samoin kuin tekemällä tarvittaessa tarkastuksia.

Esityksessä tarkoitettuna valtionapuviranomaisena toimiva Viestintävirasto seuraisi pykälän 1 momentin mukaan laajakaistahankkeiden edistymistä ja ylläpitäisi tätä tarkoitusta varten erillistä seurantarekisteriä. Rekisteriin talletettaisiin käytännössä kaikki laajakaistahanketta, tuen hakijaa ja saajaa sekä tuen käyttöä koskevat tiedot.

Rekisteriin talletettavia tietoja olisivat pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan ainakin hakijan sekä hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot.

Rekisteriin talletettaisiin 1 momentin 3 kohdan mukaan myös kaikki laajakaistahankkeen sisältöä, tavoitteita ja tuloksia koskevat tiedot. Tällaisia olisivat esimerkiksi tiedot siitä, minkä verran käyttäjiä tuetun verkon piiriin on suunniteltu saatavan sekä miten paljon verkon käyttäjämäärät ovat kasvaneet vuosittain vuoden 2015 loppuun mennessä.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan seurantarekisteriin voitaisiin tallettaa laajakaistahankkeen kustannuksia ja kokonaisuhoitusta koskevat arviot sekä näiden toteutumista koskevat tiedot. Kustannuksia ja kokonaisuhoitusta koskevilla arvioilla tarkoitettaisiin säännöksessä hakuilmoituksessa ja sen mahdollisissa täydennyksissä ilmoitettuja tuen hakijan omia arvioita tuen suuruudesta ja hankkeen kustannuksista. Toteutumista koskevilla tiedoilla viitataan hankkeen toteutuneisiin kustannuksiin.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan rekisteriin talletettaisiin tuki- tai maksuhakemuksista ja sen ratkaisemisesta sekä tuen yksilöintiä koskevat tiedot. Näitä olisivat muun muassa hankkeen saapumispäiväys sekä hankkeen diaarinumero tai muu hakemuksen yksilöivä yhteystieto.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan rekisteriin voitaisiin tallentaa tiedot laajakaistatukilain sekä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain perusteella myönnettyistä ja maksetuista tuista. Tallettavia tietoja olisivat esimerkiksi tieto siitä, minkä vuoden rahoista tuki on myönnetty ja miten paljon myönnetystä tuesta on jo maksettu. Myös tieto julkisen rahoituksen kokonaismäärästä on tarpeen rekisteröidä.

Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan seurantarekisteriin voitaisiin tallettaa tieto siitä, onko myönnetty tuki Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettua valtion tukea.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaan seurantarekisteriin voitaisiin tallettaa tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista. Säännöksessä viitataan Viestintäviraston suorittamiin mahdollisiin tarkastuksiin, joista säädetään valtionavustuslain 15–18 §:ssä.

Pykälän 1 momentin 9 kohdan mukaan seurantarekisteriin voitaisiin tallettaa tiedot tuen saajalta takaisinperittävästä tuista sekä takaisinperinnän toteutumisesta.

Pykälän 1 momentin 10 kohdan mukaan seurantarekisteriin voitaisiin lisäksi tallettaa muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

Valtionavustuslain 31 §:n mukaan valtionapuviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta viranomaisilta tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömiä tie-

toja valtionavustuksen hakijan ja saajan taloudellisesta asemasta, valtionavustuksen hakijan ja saajan julkisista tuista sekä valtionavustuksen hakijaa ja saajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä lain noudattamisen varmistamiseksi valtionavustuksen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa. Tällaisia olisivat erityisesti tiedot työ- ja elinkeinokeskusten myöntämistä laajakaistatuista. Maaseutuviraston ja Viestintäviraston kesken on järkevää sopia säännöllisestä raportoinnista ja tietojenvaihdosta.

Seurantarekisterin ylläpidon ohella Viestintävirasto voi seurata ja valvoa hankkeiden edistymistä tarvittaessa myös valtionavustuslaissa tarkoitettuja tarkastuksia tekemällä. Valtionapuviranomaisella on valtionavustuslain 16 §:n mukaan oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia.

Valtionavustuslain 16 §:n 2 momentin mukaan valtionapuviranomainen voi päätöksellään myös valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia. Valtionavustuslaissa on lisäksi säännöksiä tilintarkastajan pätevyysvaatimuksista sekä tarkastuksen suorittamisesta. Näiden säännösten sisältöä on selostettu tarkemmin edellä kohdassa 2.3.

Pykälän 2 momentin mukaan rekisteröidyn oikeuteen tarkistaa häntä koskevat seurantarekisteriin sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovellettaisiin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) niistä säädetään.

Rekisteröidyn oikeuksista säädetään henkilötietolain 6 luvussa. Sen 26 §:n mukaan jokaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus tiedon etsimiseksi tarpeelliset seikat ilmoitettuaan saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja henkilörekisteriin on talletettu tai, ettei rekisterissä ole häntä koskevia tietoja. Rekisterinpitäjän on samalla ilmoitettava rekisteröidylle rekisterin säännönmukaiset tietolähteet sekä, mihin rekisterin tietoja käytetään ja säännönmukaisesti luovutetaan.

Virheiden ja puutteiden oikaisusta sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamisesta todetaan henkilötietolaissa muun muassa että rekisterinpitäjän on ilman aiheutonta viivytystä oma-aloitteisesti tai rekisteröidyn vaatimuksesta oikaistava, poistettava tai täydennettävä rekisterissä oleva, käsitteilyn tarkoituksen kannalta virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut henkilötieto. Rekisterinpitäjän on myös estettävä tällaisen tiedon leviäminen, jos tieto voi vaarantaa rekisteröidyn yksityisyyden suoja tai hänen oikeuksiaan.

Pykälän 3 momentin mukaan seurantarekisteriin sisältyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta on voimassa, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Julkisuuslain pääperiaatteen mukaisesti rekisterin tiedot olisivat siis pääasiassa julkisia ja esimerkiksi käyttöoikeuden luovutuksesta kiinnostuneen toisen teleyrityksen saatavilla, lukuun ottamatta liike- ja ammattisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

Rekisteriin sisältyviä tietoja säilytettäisiin pykälän 4 momentin mukaan kymmenen vuotta tuen maksamisesta ja jos kysymys on Euroopan yhteisöjen osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, viisi vuotta siitä, kun Euroopan yhteisöjen komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

18 §. Päätöksen täytäntöönpano ja valituskielto. Kuntayhtymän toimielimen päätöksestä saa kuntalain (365/1995) 90 §:n mukaan valittaa sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Maakunnan liiton 6 §:n 3 momentissa tekemästä päätöksestä voivat kuntalain 92 §:n nojalla valittaa kaikki tuen hakijat, alueen kunnat sekä maakunnan kuntien jäsenet. Maakunnan liiton päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta on tarpeen säätää nimenomaisesti, jotta Viestintävirasto voi tehdä 8 §:ssä tarkoitettun tukipäätöksensä mahdollisesta kunnallisvalituksesta riippumatta. Pykälän 1 momentissa todettaisiinkin, että Maakunnan liiton 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua päätöstä noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes vali-

tusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää.

Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei pykälän 2 momentin mukaan saisi hakea muutosta valittamalla.

19 §. Voimaantulo ja siirtymäsäännös. Pykälän 1 momentissa olisi tavanomainen voimaantulosäännös.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirastossa tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin laajakaistatukihakemuksiin sovellettaisiin tämän lain säännöksiä tuen myöntämisestä.

Siirtymäsäännöksessä viitataan vuoden 2009 lisätalousarvioon otettuihin pilottihankkeisiin, joita koskeva valtioneuvoston asetus laajakaistarakentamisen tuesta on annettu kesäkuussa 2009. Asetuksen säännökset tuen myöntämisen edellytyksistä vastaavat pääosin tämän lain säännöksiä, mutta tuen myöntämisen yleiset edellytykset eroavat pilottihankkeissa jossain määrin lain säännöksistä budjettiteknisistä syistä. Siirtymäsäännöksellä huolehditaan siitä, että kaikkia tuen hakijoita kohdellaan lain voimaantulua samalla tavoin.

1.2 Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista

2 §. Soveltamisala. Lakia ei voida nykyisellään soveltaa yksinomaan EU:n rahoittamiin tukiin. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2007–2013 puitteissa toteutettaviin laajakaistahankkeisiin ei ole kuitenkaan tarkoitus osoittaa kansallista rahoitusta valtion talousarviosta.

Lain soveltamisalasäännöstä esitetään sen vuoksi laajennettavan siten, että lakia voidaan jatkossa soveltaa myös yksinomaan EU:n varoista tai yksinomaan kansallisesti rahoitettaviin tukiin.

3 §. Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Säännöstä tulisi muuttaa samasta syystä kuin lain 2 §:n soveltamisalasäännöstäkin. Pykälän sanamuotoa muutettaisiin siten, että se mahdollistaa EU:n osaksi rahoittamien tukien ohella myös yksinomaan EU-rahoitteiset tuet.

4 §. Määritelmät. Pykälän 11 kohdan määritelmää muusta julkisesta rahoituksesta eh-

dotetaan muutettavan siten, että pykälästä poistetaan viittaus julkisiin yrityksiin.

Laajakaistarakentamisen julkisen tuen ehtona on laajakaistatukilain 8 §:n mukaan se, että tuen hakija osallistuu itse hankkeen kustannuksiin vähintään kolmasosalla hankkeen kokonaiskustannuksista.

Voimassa olevan maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 4 §:n 11 kohdan mukaan kaikkien julkisten yritysten rahoitus luettaisiin laajakaistahankkeissa julkiseksi rahoitukseksi, mikä yhdessä laajakaistatukilain 8 §:n kanssa estäisi julkisten yritysten osallistumisen laajakaistahankkeisiin. Pykälää ehdotetaankin muutettavan, jotta sellaiset julkiset yritykset, jotka kilpailevat markkinoilla muiden yritysten kanssa, voivat osallistua laajakaistahankkeisiin.

Muutos yhdenmukaistaisi myös yksityisoikeudellisten yhteisöjen rahoituksen kohtelua EU:n rakennerahastojen ja EU:n maaseuturahaston rahoittamissa toimissa.

19 §. Yleishyödyllinen investointihanke. Voimassa olevan lain 19 §:n mukaista tukea ei ole voitu myöntää sellaisiin tietoverkon rakentamisinvestointeihin, joiden tarkoituksena on maaseudun elinkeinotoiminnan edellytysten kehittäminen. Säännöstä ehdotetaan tältä osin muutettavaksi.

Jatkossa tukea yleishyödylliseen investointihankkeeseen voitaisiin ehdotuksen mukaan myöntää myös niissä tapauksissa, joissa hankkeen tarkoituksena on maaseudun elinkeinotoiminnan edellytysten, monipuolistamisen ja kilpailukyvyn yleinen kehittäminen.

Tarkemmat säännökset tuesta tietoverkon rakentamiseen annettaisiin voimassa olevan lain tapaan jatkossakin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuutta käytettäisiin Euroopan yhteisön lainsäädännön, erityisesti maaseudun kehittämisen tukia sekä laajakaistarakentamisen tukia koskevien säännösten sekä lakiin sisältyvien säännösten asettamista rajoissa.

21 §. Hanketuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset. Lain 21 §:ssä säädetään tuen myöntämisen edellytyksistä.

Tukea yleishyödylliseen investointihankkeeseen myönnettäisiin jatkossa erilaisten maaseudun toimijoita edustavien yhdistysten ja osuuskuntien ohella viestintämarkkina-

sa tarkoitettuja verkko- ja viestintäpalveluita tarjoaville teleyrityksille.

Eri tukien myöntämisen keskeisiä edellytyksiä ja ehtoja on tarpeen yhtenäistää siltä osin kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Yhteisön osaksi rahoittamiin ja kokonaan kansallisista varoista rahoitettuihin tukiin sovellettavat säännökset ja hallinnointimenettelyt tulevat joka tapauksessa poikkeamaan toisistaan.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan jos tukea haetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, sovelletaan tukea myönnettäessä lisäksi, mitä laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain 4, 6, 9 ja 11 §:ssä säädetään.

Näissä laajakaistan rakentamishankkeissa edellytettäisiin, että hakija on osallistunut laajakaistarakentamisen tukea haja-asutusalueilla koskevan lain 6 §:ssä tarkoitettuun valintamenettelyyn ja tullut siinä valituksi hankkeen mahdollisena toteuttajana.

Lisäksi hakijan tulisi täyttää ehdotetun lain 9 §:ssä säädetyt tuen myöntämisen edellytykset. Hakijan tulisi näin ollen muun muassa sitoutua tarjoamaan hakemuksessa mainittuja verkko- ja viestintäpalveluita kymmenen vuoden ajan sekä tarvittaessa luovuttaa käyttöoikeus tuen avulla rakennettuun viestintäverkkoon ja sen kapasiteettiin muille kohtuuhintaan.

Yksittäisten kustannusten tukikelpoisuus määräytyisi laajakaistatukilain 11 §:n nojalla.

24 §. Tuen käyttöä koskevat ehdot. Pykälän 2 ja 3 momentissa työvoima- ja elinkeinokeskus muutettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi.

Yleishyödyllisen investointihankkeen tuloista eli tuetun investoinnin kohdetta ei saa voimassa olevan lainsäädännön mukaan luovuttaa toiselle ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Lain 45 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kohteen luovuttaminen ilman lupaa johtaa tuen takaisinperintään.

Lain 24 §:n ja 45 §:n säännökset perustuvat EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 72 ar-

tiklaan, joka edellyttää tuetun kohteen säilyttämistä viiden vuoden ajan tuen myöntämisestä. Kansallinen säännös on yhteisön säännöstä tiukempi, sillä julkisen tuen hyväksytävyyden ja käytön tarkoituksenmukaisuuden katsottiin edellyttävän, että tuella saavutetut tulokset muodostuvat mahdollisimman pysyviksi ja tuetun investoinnin kohdetta ei siirretä muuhun kuin tukikelpoiseen toimintaan tuen maksamisen lakattua.

Eri lähteistä myönnettävän laajakaistarakentamisen tuen ehtojen yhdenmukaisuuden edistämiseksi lain 24 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännös laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain 14 §:n 1 momenttiin. Sen mukaan tuen avulla rakennettuun viestintäverkkoon liittyvät velvoitteet, jotka koskevat verkko- ja viestintäpalveluiden lainsäädännön mukaisuutta, käyttöoikeuden luovuttamista kolmansille, hinnoittelua sekä toiminnan jatkamista kymmenen vuoden ajan, siirtyvät verkon uudelle omistajalle.

Uudelle omistajalle siirtyvät velvoitteet olisivat yhtäläiset kuin omaisuuden alkuperäiselläkin omistajalla, joten esimerkiksi palveluvelvoitteen voimassaoloaika määräytyisi alkuperäisen sitoumuksen perusteella. Jos ensimmäinen tuen saaja olisi jo tarjonnut tukipäätöksessä mainittuja palveluita esimerkiksi kuuden vuoden ajan, omaisuuden uudella omistajalla olisi enää neljän vuoden palveluvelvoite.

33 §. Tuen myöntäminen. Lain 33 § koskee tuen myöntämistä. Yleishyödyllistä investointihanketta koskevan tukipäätöksen tekee toimivaltainen työ- ja elinkeinokeskus, jatkossa nimeltään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Pykälän 1, 2 ja 3 momentissa työvoima- ja elinkeinokeskus muutettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi 3 momentti, jonka mukaan keskuksen olisi ennen tuen myöntämistä hankittava Viestintäviraston lausunto. Lausunto koskisi erityisesti laajakaistarakentamisen tukea haja-asutusalueilla koskevan lain 9 §:n mukaisten tuen myöntämisen edellytysten täyttymistä.

Tukea ei voisi myöntää hankkeeseen, jonka rahoittamista Viestintävirasto ei ole puoltanut. Työ- ja elinkeinokeskuksen tulee jättää

tuki myöntämättä myös siinä tapauksessa, etteivät muut, Euroopan yhteisön varoista osaksi rahoitettavaa ohjelmaa ja siihen sisältyvää tukea koskevat, yhteisön ja kansalliseen lainsäädäntöön perustuvat tuen myöntämisen edellytykset täyty.

36 §. *Maksuhakemuksen käsittely paikallisessa toimintaryhmässä.* Pykälän 1 ja 3 momentissa työvoima- ja elinkeinokeskus muutettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi.

Jos toimenpiteeseen on haettu rahoitusta Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2007–2013 toimintalinjan neljä toteutukseen varatuista varoista, osallistuvat tukihakemuksen käsittelyyn ja arviointiin sekä maksuhakemuksen käsittelyyn paikalliset toimintaryhmät, joiden hyväksymisestä, ohjauksesta ja valvonnasta säädetään maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain (532/2006) 9 ja 21 §:ssä. Toimintaryhmät toimivat tehtäviä hoitaessaan virkavastuulla.

Pykälässä säädetään maksuhakemuksen käsittelystä paikallisessa toimintaryhmässä. Eräissä tapauksissa on mahdollista, ettei tuen myöntämiseen osallistunut toimintaryhmä voi osallistua maksuhakemuksen käsittelyyn. Lähinnä tällainen tilanne voi syntyä paikallisen toimintaryhmän keskeyttäessä tai lopettaessa toimintansa vakavien taloudellisten vaikeuksien johdosta.

Hakemuksen käsittely ja maksupäätösten tekeminen edellyttää viivytyksetöntä vireille tuloa sekä viranomaisten välittömiä kirjauksia- ja tarkistustoimenpiteitä. Tuen saajalla tulee olla aina mahdollisuus laittaa maksuhakemus vireille, jotta maksuhakemuksen tekemiseen säädettyjä määräaikoja on mahdollista noudattaa.

Näin ollen maksuhakemusta ei olisi tarkoituksenmukaista siirtää uudelle toimintaryhmälle, joka mahdollisesti jatkaisi toimintaa alueella. Jos paikallisen toimintaryhmän tehtävien hoitaminen keskeytyy tai päättyy, hakemus olisi toimitettava suoraan tuen myöntäneelle viranomaiselle.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi muutos, jonka mukaan edellä tarkoitetuissa tapauksissa maksuhakemuksen käsittelee 35 §:n 2 momentin mukaisesti tuen myöntänyt

viranomainen, eikä pykälän 1 ja 2 momentissa säädettyä menettelyä sovelleta.

45 a §. *Tuen palauttaminen eräissä tapauksissa.* Pykälän 1 momentin mukaan, jos tukea on myönnetty neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, osa maksetusta tuesta voidaan määrätä palautettavaksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain 16 §:ssä säädetyllä perusteella. Pykäläviittauksella on tarkoitus varmistaa, että laajakaistahankkeiden tuen palauttamiseen sovelletaan säädösperustasta ja rahoituslähteestä riippumatta mahdollisimman yhdenmukaisia perusteita.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen palauttamisesta päättäisi työ- ja elinkeinokeskus, tulevaisuudessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Työ- ja elinkeinokeskuksen olisi hankittava Viestintäviraston lausunto ennen päätöksen tekemistä.

Tuen palauttamiseen sovellettaisiin pääsääntöisesti 46–50 §:n säännöksiä. Ainoa poikkeus tästä olisi 3 momentin mukaan se, että korkoa ei laskettaisi tuen maksupäivästä, vaan palautuspäätöksestä lukien.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi asetuksenantovaltuutus liikenne- ja viestintäministeriölle. Ministeriön asetuksessa julkaistaisiin kartta, josta ilmenisivät kaikki tukikelpoiset alueet ja niiden rajat.

Viestintävirastolle annettaisiin valtuutus antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsottaisiin tukikelpoisiksi. Viestintävirasto voisi lisäksi antaa tarkempia määräyksiä tukikelpoisten kustannusten laskentatavasta.

Valtuutussäännökset ovat sopusoinnussa perustuslain 80 §:n 2 momentin kanssa. Sääntelyn asiallinen merkitys ei edellytä, että asiasta säädettäisiin lailla ja valtuutussäännökset ovat riittävän tarkkarajaisia sekä soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattuja. Kyse on asiallisesti vähäisistä yksityiskohdista, joiden sääntelyyn ei liity merkittävää harkittavallan käyttöä.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

4.1 Johdanto

Esityksessä ehdotetaan säädettävän uusi laki, joka koskee haja-asutusalueiden laajakaisarakentamisen tukea. Lisäksi ehdotetaan muutettavan maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annettua lakia siten, että senkin lain nojalla voitaisiin jatkossa myöntää rahoitusta laajakaisarakentamiseen.

Esityksessä ehdotetaan edellä mainittuihin lakeihin liittyen maakunnille uusia tehtäviä, jotka ovat merkityksellisiä perustuslain 121 §:ssä turvatun kunnallisen itsehallinnon kannalta.

Maakunnan liiton päätöksestä, jolla valitaan tietyt laajakaisahankkeen toteuttajat maakunnan alueella, saisi esityksen mukaan valittaa vain hallinto-oikeuteen. Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi kielletty. Asiaa on arvioitava perustuslain 21 §:n kannalta.

Esityksessä on säännös valtion tuen takaisinperinnästä, jota tulisi arvioida perustuslain 18 §:n elinkeinovapautta koskevan sääntelyn näkökulmasta.

Esitys sisältää myös norminantovaltuuksia, joita on arvioitava perustuslain 80 §:n kannalta.

4.2 Kunnallinen itsehallinto

Perustuslain 121 §:n 1 momentin mukaan Suomi jakautuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Pykälän 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

Perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaan itsehallinnosta kuntia suuremmilla hallintoalueilla säädetään lailla. Momentissa ilmaistaan mahdollisuus järjestää kuntia suurempia hallintoalueita, kuten maakuntia itsehallinnon periaatteiden mukaisesti.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmallisena kuntien yhteistoimintaelimen tehtävien lisäämistä siinä määrin ja sillä tavalla, että se vaikuttaisi oleellisesti jäsenkuntien hallintoon ja vaarantaisi kunnallisen itsehallinnon periaatteisiin sisältyvän periaatteen kunnan päätösvallan kuulumisesta kuntalaisen valitsemille toimielimille. Valiokunta on kuntien vapaaehtoisesta seutuyhteistyöstä todennut (PeVL 11a/1984 vp), että on hankalaa perustuslain 121 §:ssä turvattuun kunnalliseen itsehallintoon sisältyvän kansanvaltaisuusperiaatteen kannalta, jos kuntien päätösvaltaa ja tehtäviä siirrettäisiin hyvin laajamittaisesti seudulliselle toimielimelle. Valiokunta on katsonut tämän näkökohdan koskevan ja viime kädessä rajoittavan myös kuntien kuntalain mukaista mahdollisuutta siirtää tehtäviään kuntayhtymille.

Esityksen lähtökohtana on, että tarvittaessa myös kunnat osallistuisivat kunnan haja-asutusalueille sijoittuvien laajakaisahankkeiden rahoitukseen. Esityksessä ei kuitenkaan asetettaisi kunnille velvollisuutta tähän, vaan asia jäisi kunnan omaan harkintaan.

Maakunnalle jaettavan osuuden valtion tuesta julistaisi haettavaksi asianomainen maakunnan liitto. Kukin maakunta valitsisi siis omalta maantieteelliseltä alueeltaan ne laajakaisahankkeet, jotka laissa asetetut kriteerit parhaiten täyttävinä voisivat saada valtion tukea. Lopullisen päätöksen yksittäisten kustannusten korvaamisesta yksittäisissä hankkeissa tekisi Viestintävirasto.

Maakunnan liitolle ehdotettu koordinointi-tehtävä on perusteltu, koska viestintäverkot ylittävät kuntarajat ja hankkeet on sen vuoksi teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisinta suunnitella ja toteuttaa laajemmalla alueella kuin vain yhden kunnan sisäisinä.

Hakumenettely saattaa yksityiskohtaista teknistäkin osaamista vaativissa hankkeissa edellyttää myös erityisosaamista ja henkilöstöresursseja, joita jokaisesta kunnasta ei välttämättä löydy. Tuen hakijana voi olla myös kunnan itsensä perustama verkkoyhtiö, jolloin maakunnan liiton järjestämässä julkisessa hakumenettelyssä voidaan ehkä paremmin varmistaa hakijoiden puolueeton kohtelu. Kaikki edellä mainitut seikat ovat perusteita sille, että tehtävä tulee osoittaa maakunnan liitoille.

Sääntelyn tarkoituksena on taata maakunnan asukkaille yhdenvertaiset mahdollisuudet saada viestintäpalveluita. Viestintäpalvelut ovat nyky-yhteiskunnassa paitsi välttämättömyyspalveluita, myös tärkeitä kuntalaisten perusoikeuksien, kuten sananvapauden toteutumisen kannalta. Esitys ei lisäisi maakuntien tehtäviä merkittävästi, eikä vaarantaisi kunnallisen itsehallinnon periaatteita.

Näihin seikkoihin perustuvan kokonaisarvion perusteella sääntely ei ole ristiriidassa kuntien itsehallintoa koskevan perustuslakisääntelyn kanssa.

4.3 Muutoksenhakukielto

Perustuslain 21 § koskee oikeusturvaa. Pykälän 1 momentissa turvataan yhtäältä yksilön oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Toiseksi tässä momentissa turvataan yksilön oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Samanaikaisesti pykälän 2 momentin mukaan lailla turvataan yksilön oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta. Lisäksi lailla on turvattava muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet.

Esityksen 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua maakunnan liiton päätöksestä, jolla tietty tuen hakijan valitaan laajakaistahankkeen toteuttajaksi, valitetaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi esityksen 18 §:n mukaan kielletty.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään (PeVL 14/2008 vp ja PeVL 40/2000 vp) todennut, että kun kyse on taloudellisesta etuudesta, jonka antaminen on kokonaan antajan harkinnassa, muutoksenhakukielto etuuden antamista koskevaan päätökseen ei ole ongelmallinen perustuslain 21 §:n kannalta.

4.4 Elinkeinovapaus

Esityksen mukaista laajakaistatukea voidaan pitää elinkeinon harjoittamisen kannalta

merkittävänä varallisuusarvoisena etuutena. Sen maksamisen keskeyttämistä tai takaisin perimistä on siten arvioitava perustuslain 18 §:n mukaisen elinkeinovapauden kannalta.

Perustuslakivaliokunta on ottanut lausuntokäytännössään usein kantaa erilaisten valtionavustusten takaisinperintää koskevaan sääntelyyn. Vähäinen virhe tai puutteellisuus tuen saajan toiminnassa ei perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan voi johtaa tuen takaisin perintään (PeVL 41/2006 vp). Tällainen horjuttaisi valiokunnan mukaan myös tuensaajan luottamusta viranomaisen tekemän tukipäätöksen pysyvyyteen tilanteessa, jossa hän omalta osaltaan on täyttänyt velvoitteensa moitteettomasti ja hyvässä uskossa.

Perustuslakivaliokunta on sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta kiinnittänyt huomiota siihen, että liikaa maksettu tuki on voinut johtua myös tuen saajasta riippumattomista syistä tai jostakin vähäisestä virheestä, väärinkäsityksestä tai tiedosta (PeVL 45/2006 vp, PeVL 43/2006 vp).

Perustuslakivaliokunta on erilaisten tukien takaisinperinnän ja lupien peruuttamisen yhteydessä pitänyt välttämättömänä sitoa toimenpide vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että asianosaiselle annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyvien puutteellisuuksien korjaamiseen. Takaisinperintää ei valiokunnan mukaan tule toteuttaa ennen kuin asianosaiselle on annettu mahdollisuus korjata virheensä (PeVL 16/2003 vp, PeVL 44/2004 vp, PeVL 7/2005 vp, PeVL 28/2005 vp, PeVL 41/2006, PeVL 43/2006 vp, PeVL 45/2006 vp).

Esityksen 16 §:n mukaan Viestintävirasto voisi tietyissä tilanteissa määrätä, että tuen saajan on palautettava osa julkisen tuen avulla rakennetun laajakaistaverkon tuotosta.

Palautusvelvollisuuden edellytys olisi se, että liittymämäärä tuen avulla rakennetussa verkossa on noussut odottamattoman korkeaksi ja hankkeesta on tullut odotusten vastaisesti kaupallisesti kannattava. Tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi näiden edellytysten määriteltäisiin laissa täyttyvän silloin, kun yli 75 prosenttia alueella asuvista käyttäjistä on kolmen vuoden kuluessa tuen maksamisesta hankkinut laajakaistayhteytensä

tuen saajalta ja tuen avulla rakennetusta viestintäverkosta saatu tuotto ylittää 12 prosenttia.

Tuoton palautusvelvollisuus voisi esityksen mukaan realisoitua vain yli kahden miljoonan euron laajakaistahankkeissa sekä tapauksissa, joissa yksittäiselle tuen saajalle on myönnetty tukea yhteensä yli miljoona euroa. Ennen kuin tuotto voidaan määrätä palautettavaksi, tuen saajalle olisi annettava huomautus sekä mahdollisuus alentaa tuottoprosenttia.

Tuen saajalla olisi siis esityksen mukaan mahdollisuus korjata toimintansa perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla. Kysymys olisi sinänsä tuen saajasta riippumattomasta seikasta, kuten markkinakehityksestä, mutta tuoton palauttamisen edellytykset olisi laissa tarkoin ennalta määritelty, eikä tuen saajalla siten ole erehtymisen vaaraa.

Tuoton palauttamisvelvollisuuden laukaisevat tekijät eli liittymien määrä ja tuottoprosentti ovat esityksessä verrattain korkeat, joten kysymyksessä olisi olennainen ja odottamaton muutos markkinoilla.

Tuen takaisinperintää koskeva säännös on erittäin täsmällinen ja tarkkarajainen sekä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukainen ja siten sopuoinnussa elinkeinovapautta koskevan perustuslakisääntelyn kanssa.

4.5 Norminantovaltuudet

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista.

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomaisen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuuden tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Lisäksi perustuslaista johtuu, että valtuuden kattamat asiat on määriteltävä tarkasti laissa.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt asiaa muun muassa lausunnoissa PeVL 19/2002 vp (lääkelaki), PeVL 21/2001 vp (laki turvallisuuslivityksistä), PeVL 34/2000 vp (telemarkkinalaki), PeVL 25/2000 vp (vakuutus-

yhtiölaki) ja PeVL 23/2000 vp (arpajaislaki). Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään todennut perustuslain 80 §:n 2 momentin soveltamisesta seuraavaa.

Muiden viranomaisten norminantovalta on perustuslain näkökulmasta poikkeuksellista (PeVM 10/1998 vp, s. 23/II). Perustuslakiuudistuksen yhteydessä mainittiin esimerkkinä viranomaisen norminantovaltasta tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä (HE 1/1998 vp, s. 133/II; ks. myös PeVL 16/2002 vp, s. 2/I).

Asetuksenantovaltuuksiin verrattuna viranomaisen määräysvaltuuteen kohdistuu yleistä tarkkarajaisuusvaatimusta pidemmälle menevä vaatimus valtuuden kattamien asioiden määrittelemisestä tarkasti laissa. Valtuuden tulee lisäksi perustuslain nimenomaisen säännöksen mukaan olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu (esimerkiksi PeVL 46/2001 vp, s. 3/I).

Perustuslakivaliokunta on toistuvasti myös korostanut, että perustuslain 80 §:n 1 ja 2 momentin säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten ja määräysten sisältöä (esimerkiksi PeVL 48/2001 vp, s. 4). Asetuksella tai viranomaisen määräyksellä ei siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä esimerkiksi yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteista eikä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan (PeVL 16/2002 vp, s. 2/II).

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi asetusvaltuutus liikenne- ja viestintäministeriölle. Ministeriön asetuksessa tai sen liitteenä julkaistaisiin kartta, josta ilmenisivät kaikki tukikelpoiset alueet ja niiden rajat.

Viestintävirastolle annettaisiin valtuutus antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsottaisiin tukikelpoisiksi. Viestintävirasto voisi lisäksi antaa tarkempia määräyksiä tukikelpoisten kustannusten laskentatavasta.

Laajakaistatukilain 8 §:n mukaan valtion tuen edellytyksenä oleva kunnan rahoitusosuus olisi tietyt laissa säädetyt edellytykset täyttävissä kunnissa muita kuntia alempi. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin näiden laissa asetettujen kriteerien laskentaperusteista ja painokertoimista. Ratkaisu olisi

tältä osin vastaavanlainen kuin kuntien valti-onosuuksista annetussa laissa.

Norminantovalta on esityksessä säädetty mahdollisimman tarkkarajaisesti ja täsmällisesti. Määräysten antamiseen liittyy vain vähäisissä määrin tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Säännökset ovat välttämättömiä sääntelyn kohteen teknisen luonteen ja sääntelyn edellyttämän erityisen asiantuntemuksen vuoksi.

Edellä mainituista syistä johtuen esityksen norminantovaltuudet eivät ole ristiriidassa perustuslain 80 §:n kanssa.

4.6 Säättämisjärjestyksen arviointi

Edellä kerrotuilla perusteilla hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on edistää nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamista haja-asutusalueilla ja siten turvata monipuoliset viestintäpalvelut kaikkialla Suomessa.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan myönnettäessä laajakaistahankkeisiin tukea valtion talousarvioon otetusta määrärahasta.

Lakia sovelletaan myös laajakaistahankkeen suunnitteluun maakunnassa sekä siihen julkiseen menettelyyn, jolla valtion tuki julistetaan haettavaksi maakunnan alueella.

Maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006) tarkoitettua tukea myönnettäessä tätä lakia sovelletaan siltä osin kuin maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa säädetään.

3 §

Tukikelpoinen alue

Tukikelpoisella alueella tarkoitetaan tässä laissa maantieteellistä aluetta, joka on väestötiheydeltään sellainen, että enintään 5,4 prosenttia Suomen väestöstä asuu yhtä harvaan tai harvemmin asutulla alueella.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa julkaistaan kartta tukikelpoisista alueista.

4 §

Maakunnallinen hankeohjelma

Maakunnan liiton tulee laatia tukikelpoisia laajakaistahankkeita koskeva maakunnallinen hankeohjelma yhteistyössä kuntien viranomaisten kanssa.

Maakunnalliseen hankeohjelmaan otettavan laajakaistahankkeen tulee olla taloudellisesti tarkoituksenmukainen ja sen tulee edistää käyttäjien etua viestintämarkkinoilla. Hankkeet tulee lisäksi keskittää siten, että ne voidaan toteuttaa taloudellisesti edullisimmalla tavalla.

Maakunnallinen hankeohjelma on toimitettava Viestintävirastolle, joka antaa siitä lausunnon valtioneuvostolle. Viestintäviraston lausunnossa on otettava kantaa siihen, sijaitsevatko maakunnallisessa hankeohjelmassa mainitut hankkeet tukikelpoisella alueella sekä siihen, miltä osin hankeohjelmassa esitetyt rakentamiskustannukset ovat Viestintäviraston käsityksen mukaan tukikelpoisia.

Tässä pykälässä tarkoitettua tehtävää hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan lääninhallitus.

5 §

Valtioneuvoston päätös tuen jakautumisesta maakunnittain

Valtioneuvosto päättää valtion tuen jakautumisesta maakunnittain saatuaan tarvittavat maakunnalliset hankeohjelmat sekä Viestintäviraston lausunnon niistä.

6 §

Valtion tuen julkinen hakumenettely

Sen jälkeen kun valtioneuvosto on tehnyt päätöksen tuen jakautumisesta maakunnittain, maakunnan liiton tehtävänä on julistaa maakunnalle myönnetty valtion tuki julkisesti haettavaksi. Hakumenettelyn tulee olla kaikille avoin, tasapuolinen ja syrjimätön.

Tukihakemus on tehtävä kirjallisesti maakunnan liitolle ja siinä oltava ainakin seuraavat tiedot ja selvitykset:

- 1) viestintäverkon rakentamissuunnitelma;
- 2) haettavan valtion tuen enimmäismäärä;
- 3) selvitys tarjottavien liittymien määrästä sekä hinnasta ja muista ehdoista, joilla viestintäpalveluita suunnitellaan tarjottavan käyttäjille näiden vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa;
- 4) hankkeen aikataulu;
- 5) selvitys yhteisrakentamisesta muiden yhdyskuntaa palvelevien johtojen ja rakennelmien asentamisen yhteydessä.

Maakunnan liiton tehtävänä on valita tukea hakeneiden joukosta ne hankkeiden toteuttajat, jotka maakunnan alueella parhaiten täyttävät tässä laissa tarkoitetut edellytykset tuen myöntämiselle ja jotka voidaan toteuttaa kokonaistaloudellisesti edullisimmin.

Maakunnan liitto voi tehdä yhteistyötä toisen maakunnan liiton kanssa 1 ja 3 momentin mukaisia tehtäviä suorittaessaan.

Tässä pykälässä tarkoitetut tehtävät hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan lääninhallitus.

7 §

Tukihakemus Viestintävirastolle

Edellä 6 §:n mukaisessa hakumenettelyssä valituksi tulleen on tehtävä kirjallinen tukihakemus Viestintävirastolle, jossa on oltava 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen ja selvitysten lisäksi ainakin selvitys;

- 1) tarjottavista verkkopalveluista sekä hinnasta ja muista ehdoista, joilla verkkopalveluja tarjotaan;

- 2) hankkeen tukikelpoisista kustannuksista sekä 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuista rahoitusosuuksista;

- 3) rakennettavan viestintäverkon teknisistä ominaisuuksista ja viestintäpalvelun teknisestä toteutuksesta;

- 4) viestintäverkon ja -palvelun yhteenliittämisestä muiden teleyritysten kanssa.

Tukihakemuksessa on lisäksi oltava hakijan vakuutus siitä, ettei hän ole saanut hankkeeseen päällekkäistä tukea valtion viranomaisilta, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta taikka Euroopan yhteisöltä.

8 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tässä laissa tarkoitetun valtion tuen myöntämisen edellytyksenä on se, että tuen saaja maksaa hankkeen tukikelpoisista kustannuksista vähintään 34 prosenttia ja kunta 33 prosenttia. Valtion tukea myönnetään enintään 33 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kustannuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kunnan maksuosuus on kahdeksan prosenttia niissä kunnissa, joille laajakaistahankkeen rahoittaminen muutoin muodostaisi kohtuuttoman taloudellisen rasitteen kunnan taloudellinen kantokyky, laajakaistahankkeen laajuus ja tekninen toteuttamistapa, kunnan asukastiheys sekä hankkeen kunnan väestömäärään suhteutettu rakentamiskustannus huomioon ottaen. Valtion tukea myönnetään näissä tapauksissa vastaavasti korotettuna, kuitenkin enintään 58 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kustannuksista.

Edellä 2 momentissa mainittujen kriteerien laskentaperusteista ja painokertoimista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tässä laissa tarkoitettua valtion tukea voidaan myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia ja Euroopan yhteisöjen valtion tukia koskeva ilmoitusmenettely asiassa on päättynyt, eikä Euroopan yhteisöjen komissio vastusta tuen myöntämistä.

9 §

Tuen myöntämisen erityiset edellytykset

Laajakaistahankkeeseen voidaan myöntää tässä laissa tarkoitettua valtion tukea vain, jos hakija sitoutuu:

1) tarjoamaan tuen avulla rakennettuja verkko- ja viestintäpalveluita taikka niitä vastaavia palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien; palveluiden tulee olla viestintämarkkinalain (393/2003) ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia sekä muutoinkin teknisesti edistyskellisiä, toimintavarmoja ja turvallisia.

2) luovuttamaan kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun viestintäverkkoon, verkkoelementtiin ja verkon kapasiteettiin kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin; luovutusvelvollisuus ei koske kohdetta, joka on tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten;

3) julkaisemaan kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien palvelun toimitusehdot ja muut käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kannalta merkittävät tiedot.

Näyttötaakka hinnoittelun kohtuullisuudesta ja ehtojen syrjimättömyydestä on tuen saajalla. Jos samaan omaisuuteen kohdistuu myös viestintämarkkinalaista johtuva käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tai yleispalveluvelvoite, käyttöoikeuden luovutuksen hinnoitteluun ja muihin ehtoihin sovelletaan ensisijaisesti tämän lain säännöksiä.

10 §

Viestintäviraston tukipäätös

Viestintävirasto myöntää laajakaistahankkeelle valtion tuen, jos se täyttää tässä laissa tarkoitettujen tuen myöntämisen edellytykset. Samalla Viestintävirasto päättää myös laajakaistahankkeen saaman valtion tuen enimmäismäärästä.

11 §

Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoisia kustannuksia ovat kustannukset, jotka ovat:

1) syntyneet tukihakemuksen vireille tulon jälkeen;

2) syntyneet edistyskellisten viestintäpalveluiden tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta; sekä

3) välttämättömiä tukikelpoisella alueella sijaitsevien, käyttäjän vakinaiseen asuin- tai sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa.

Tukikelpoisia kustannuksia eivät ole:

1) viestintäverkon ylläpitokustannukset; tai

2) kustannukset, jotka kohdistuvat tilaajayhteyden osalle, joka ulottuu enintään kahden kilometrin päähän käyttäjän vakinaisesta asuin- tai sijaintipaikasta.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsotaan tukikelpoisiksi sekä määräyksiä tuen piiriin hyväksyttävien kustannusten tarkemmasta laskentatavasta.

12 §

Tuen maksamisen yleiset edellytykset

Valtion tuen maksamisen edellytyksenä on, että tarvittava rahoitus on osoitettu valtion talousarviossa. Tukea myönnetään vuosittain valtion talousarviossa käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa.

13 §

Tuen maksamisen erityiset edellytykset

Valtion tuen maksamisen edellytyksenä on, että laajakaistahanke on valmistunut ja tuen saaja on esittänyt Viestintävirastolle hyväksyttävän selvityksen tukikelpoisista kustannuksista.

14 §

Omistusoikeus ja velvollisuuksien siirtyminen

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua rahoituksen avulla rakennettu viestintäverkko on tukea saaneen yrityksen, yhteisön tai säätiön omaisuutta. Jos tuen avulla rakennettu viestintäverkko tai sen osa myydään tai muutoin luovutetaan, tämän lain 9 §:n mukaiset velvollisuudet siirtyvät omaisuuden uudelle omistajalle.

Omistusoikeuden siirtymisestä on ilmoitettava Viestintävirastolle ja laajakaistahankkeen kustannuksiin osallistuneelle kunnalle viipymättä.

15 §

Tietojen luovutusvelvollisuus

Teleyrityksellä sekä tuen hakijalla on liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä velvollisuus kerätä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovuttaa liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Viestintävirastolle laajakaistahankkeen ohjauksen ja valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja. Tiedot on luovutettava viranomaisen pyytämässä muodossa viipymättä ja maksutta.

16 §

Tuoton palauttaminen eräissä tapauksissa

Sen lisäksi, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään valtionavustuksen takaisinperinnästä, Viestintävirasto voi päätöksellään määrätä, että tuen saajan on palautettava osa julkisen tuen avulla rakennettua laajakaistaverkon tuotosta, jos:

1) laajakaistahankkeen tukikelpoiset kustannukset ylittävät kaksi miljoonaa euroa tai tuen saajalle on myönnetty julkista tukea laajakaistahankkeisiin yhteensä yli miljoona euroa; ja

2) tuen avulla rakennettua yksittäisen verkon alueella sijaitsevien vakinaisten asuintai sijaintipaikkojen käyttäjistä yli 75 pro-

senttia on kolmen vuoden kuluessa tuen maksamisesta hankkinut tuetun verkon kautta tarjottavan laajakaistayhteyden.

Palautettavaksi voidaan määrätä 12 prosenttia ylittävä osuus tuen avulla rakennettua yksittäisen laajakaistahankkeen vuotuisesta tuotosta, kuitenkin enintään se osuus, joka vastaa julkisen tuen suhteellista osuutta hankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Takaisinperittävä osuus ei saa ylittää tuen saajalle maksetun julkisen tuen euromäärää.

Tuen saajalle on annettava huomautus ja mahdollisuus alentaa tuottoa prosenttia ennen kuin tuotto voidaan määrätä palautettavaksi.

Tuotto voidaan määrätä palautettavaksi vain kolmen vuoden ajalta tuen maksamisesta. Palautettavalle tuotolle on maksettava korkoa Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettua päätöksestä ja viivästyskorkoa päätöksessä asetetusta eräpäivästä. Koron ja viivästyskoron määrään sovelletaan, mitä valtionavustuslain 24 ja 25 §:ssä säädetään.

17 §

Seurantarekisteri

Viestintävirasto seuraa laajakaistahankkeiden edistymistä ja ylläpitää tätä tarkoitusta varten erillistä rekisteriä (*seurantarekisteri*). Seurantarekisteriin voidaan tallentaa seuraavat laajakaistahanketta, tuen hakijaa, tuen saajaa sekä tuen käyttöä koskevat tiedot:

1) hakijan nimi ja yhteystiedot;
2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;

3) laajakaistahankkeen sisältöä, tavoitteita ja tuloksia koskevat tiedot;

4) laajakaistahankkeen kustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot sekä näiden toteutumista koskevat tiedot;

5) tuki- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemisesta sekä tuen yksilöintiä koskevat tiedot;

6) tiedot tämän lain sekä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain perusteella myönnettyistä ja maksetuista tuista;

7) tieto siitä, onko myönnetty tuki Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettua valtion tukea;

8) tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista;

9) tiedot tuen saajalta takaisinperittävästä tuista sekä takaisinperinnän toteutumisesta;

10) muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

Rekisteröidyn oikeuteen tarkistaa häntä koskevat, seurantarekisteriin sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) niistä säädetään.

Seurantarekisteriin sisältyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Rekisteriin sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen maksamisesta ja, jos kysymys on Euroopan yhteisön osaksi rahoitettavaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, viisi vuotta siitä, kun Euroopan yhteisöjen komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

18 §

Päätöksen täytäntöönpano ja valituskielto

Maakunnan liiton 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua päätöstä noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää.

Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

19 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Viestintävirastossa tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin laajakaistatukihakemuksiin sovelletaan tämän lain säännöksiä tuen myöntämisestä.

2.

Laki**maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista 29 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1443/2006) 2 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 11 kohta, 19 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 momentti, 24 §, 33 § ja 36 §, sellaisena kuin niistä on 19 §:n 1 momentti laissa 1478/2007, sekä

lisätään lakiin uusi 45 a § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maaseudun kehittämiseen myönnettäviin tukiin, jotka rahoitetaan Euroopan yhteisön ja vastaavista kansallisista varoista taikka kokonaan kansallisista tai Euroopan yhteisöjen varoista.

3 §

Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan Euroopan yhteisön osaksi tai kokonaan rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *muulla julkisella rahoituksella* kunnan viranomaisen ja muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen rahoitusta;

19 §

Yleishyödyllinen investointihanke

Investointihanketukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle taikka säätiölle 6 §:n 6 ja 7 kohdassa tarkoitettuun toimintaan.

21 §

Hanketuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset

Hanketuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettava toimenpide olennaisesti liittyy hakijan tehtäviin tai toiminta-ajatuksen ja että hakijalla on riittävät taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset sen toteuttamiseen. Jos tukea haetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, sovelletaan tukea myönnettäessä lisäksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain (/) 4, 6, 9 ja 11 §:ää.

24 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Tuen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen on voimassa, mitä julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä säädetään. Tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa lainsäädännössä edellytetyllä tavalla.

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan yritystoimintaan tai kehittämistyöhön ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuetun investoinnin kohteen omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan tai kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu.

Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa ei saa lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuen kohteena olevan yritystoiminnan omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan yritystoiminnan siirtymistä perintönä tai sukupolvenvaihdoksen kautta.

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan yritystoimintaan tai kehittämistyöhön ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuetun investoinnin omistus-

tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta haettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan tai kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu. Jos tukea on myönnetty neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, sovelletaan lisäksi, mitä laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain 14 §:n 1 momentissa säädetään.

33 §

Tuen myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä. Jos tuettava toiminta on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, on toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hankittava ennen tuen myöntämistä muiden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lausunto. Tukea voidaan myöntää toisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella tapahtuvaa toimintaa varten ainoastaan, jos mainittu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa puoltavan lausunnon.

Myönnettäessä tukea paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa paikallisen toimintaryhmän puoltavasta lausunnosta, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan yhteisön tai kansallisen lainsäädännön vastaista. Tukea ei voida myöntää, jollei paikallinen toimintaryhmä ole sitä puoltanut.

Jos kysymys on 29 §:n 3 momentissa tarkoitettua hankkeesta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on hankittava ennen tuen myöntämistä maa- ja metsätalousministeriön lausunto. Tukea ei voida myöntää, jollei ministeriö ole sitä puoltanut.

Jos kysymys on tuesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on hankittava ennen tuen myöntämistä Vies-

tintäviraston lausunto. Tukea ei voida myöntää, ellei Viestintävirasto ole sitä puoltanut.

36 §

Maksuhakemuksen käsittely paikallisessa toimintaryhmässä

Jos tuki on myönnetty paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, maksuhakemus on toimitettava 30 §:n 2 momentissa tarkoitettulle paikalliselle toimintaryhmälle. Maksuhakemus tulee vireille, kun se on toimitettu kyseiselle paikalliselle toimintaryhmälle.

Paikallinen toimintaryhmä tarkistaa, että sille toimitettu hakemus täyttää hakemukselle säädettyt muotovaatimukset ja arvioi maksuhakemuksen sekä sen liitteiden avulla, onko tuettava toimenpide edennyt tukipäätöksellä hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti. Paikallinen toimintaryhmä pyytää hakijaa tarvittaessa täydentämään hakemustaan. Paikallinen toimintaryhmä antaa lausunnon edellä mainituista seikoista ja toimittaa sen sekä hakemuksen tuen myöntäneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä menettelyä ei sovelleta, jos tuen saaja on paikallinen toimintaryhmä taikka jos 30 §:n 2 momentissa tarkoitettu paikallinen toimintaryhmä on keskeyttänyt tai lopettanut toimintansa.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset hakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä niiden toimittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen.

45 a §

Tuen palauttaminen eräissä tapauksissa

Jos tukea on myönnetty neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, osa maksetusta tuesta voidaan määrätä palautettavaksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain 16 §:ssä säädetyllä perusteella.

Tuen palauttamisesta päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ennen päätöksen tekemistä on hankittava Viestintäviraston lausunto.

Tuen palauttamiseen sovelletaan, mitä jäljempänä säädetään tuen takaisinperinnästä. Jäljempänä 46 §:ssä tarkoitettua korkoa on kuitenkin suoritettava tuen palauttamista koskevan päätöksen tekemisestä 49 §:n 1 momentissa tarkoitettuun eräpäivään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Viestintäministeri *Suvi Lindén*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

2.

Laki

maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista 29 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1443/2006) 2 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 11 kohta, 19 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 momentti, 24 §, 33 § ja 36 §, sellaisena kuin niistä on 19 §:n 1 momentti laissa 1478/2007, sekä

lisätään lakiin uusi 45 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maaseudun kehittämiseen myönnettäviin tukiin, jotka rahoitetaan Euroopan yhteisön ja vastaavista kansallisista varoista tai kokonaan kansallisista varoista.

Tätä lakia sovelletaan maaseudun kehittämiseen myönnettäviin tukiin, jotka rahoitetaan Euroopan yhteisön ja vastaavista kansallisista varoista *taikka* kokonaan kansallisista tai Euroopan yhteisöjen varoista.

3 §

3 §

Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön

Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan Euroopan yhteisön osaksi rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

Tätä lakia sovelletaan Euroopan yhteisön osaksi *tai kokonaan* rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

4 §

4 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *muulla julkisella rahoituksella* kunnan

11) *muulla julkisella rahoituksella* kunnan

viranomaisen, muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen ja julkisten yritysten rahoitusta;

viranomaisen ja muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen rahoitusta.

19 §

Yleishyödyllinen investointihanke

Investointihanketukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle taikka säätiölle 6 §:n 6 kohdassa tarkoitettuun toimintaan.

19 §

Yleishyödyllinen investointihanke

Investointihanketukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle taikka säätiölle 6 §:n 6 ja 7 kohdassa tarkoitettuun toimintaan.

21 §

Hanketuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset

Hanketuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettava toimenpide olennaisesti liittyy hakijan tehtäviin tai toiminta-ajatukseen ja että hakijalla on riittävät taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset sen toteuttamiseen.

21 §

Hanketuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset

Hanketuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettava toimenpide olennaisesti liittyy hakijan tehtäviin tai toiminta-ajatukseen ja että hakijalla on riittävät taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset sen toteuttamiseen. Jos tukea haetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, sovelletaan tukea myönnettäessä lisäksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain (1) 4, 6, 9 ja 11 §:ää.

24 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Tuen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen on voimassa, mitä julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä säädetään. Tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa lainsäädännössä edellytetyllä tavalla.

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muu-

24 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Tuen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen on voimassa, mitä julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä säädetään. Tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa lainsäädännössä edellytetyllä tavalla.

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muu-

hun kuin tuen kohteena olevaan yritystoimintaan tai kehittämistyöhön ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuetun investoinnin kohteen omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava työvoima- ja elinkeinokeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan tai kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu.

Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa ei saa lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuen kohteena olevan yritystoiminnan omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava työvoima- ja elinkeinokeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan yritystoiminnan siirtymistä perintönä tai sukupolvenvaihdon kautta.

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan yritystoimintaan tai kehittämistyöhön ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuetun investoinnin omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta haettava työ- ja elinkeinokeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan tai kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu.

hun kuin tuen kohteena olevaan yritystoimintaan tai kehittämistyöhön ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuetun investoinnin kohteen omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan tai kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu.

Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa ei saa lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuen kohteena olevan yritystoiminnan omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan yritystoiminnan siirtymistä perintönä tai sukupolvenvaihdon kautta.

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan yritystoimintaan tai kehittämistyöhön ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuetun investoinnin omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta haettava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan yritystoiminnan tai kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu. *Jos tukea on myönnetty neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, sovelletaan lisäksi, mitä laajakaistarakenta-*

misen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain 14 §:n 1 momentissa säädetään.

33 §

Tuen myöntäminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus päättää tuen myöntämisestä. Jos tuettava toiminta on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella, on toimivaltaisen työvoima- ja elinkeinokeskuksen hankittava ennen tuen myöntämistä muiden työvoima- ja elinkeinokeskusten lausunto. Tukea voidaan myöntää toisen työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella tapahtuvaa toimintaa varten ainoastaan, jos asianomainen työvoima- ja elinkeinokeskus antaa puoltavan lausunnon.

Myönnettäessä tukea paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä työvoima- ja elinkeinokeskus voi poiketa paikallisen toimintaryhmän puoltavasta lausunnosta, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan yhteisön tai kansallisen lainsäädännön vastaista. Tukea ei voida myöntää, jollei paikallinen toimintaryhmä ole sitä puoltanut.

Jos kysymys on 29 §:n 3 momentissa tarkoitettusta hankkeesta, työvoima- ja elinkeinokeskuksen on hankittava ennen tuen myöntämistä maa- ja metsätalousministeriön lausunto. Tukea ei voida myöntää, jollei ministeriö ole sitä puoltanut.

36 §

Maksuhakemuksen käsittely paikallisessa toimintaryhmässä

Jos tuki on myönnetty paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, maksuhakemus on toimitettava 30 §:n 2 momentissa tarkoitettulle paikalliselle toimintaryhmälle. Maksuhakemus tulee vireille, kun se on toimitettu kysei-

33 §

Tuen myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä. Jos tuettava toiminta on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, on toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hankittava ennen tuen myöntämistä muiden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lausunto. Tukea voidaan myöntää toisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella tapahtuvaa toimintaa varten ainoastaan, jos mainittu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa puoltavan lausunnon.

Myönnettäessä tukea paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa paikallisen toimintaryhmän puoltavasta lausunnosta, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan yhteisön tai kansallisen lainsäädännön vastaista. Tukea ei voida myöntää, jollei paikallinen toimintaryhmä ole sitä puoltanut.

Jos kysymys on 29 §:n 3 momentissa tarkoitettusta hankkeesta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on hankittava ennen tuen myöntämistä maa- ja metsätalousministeriön lausunto. Tukea ei voida myöntää, jollei ministeriö ole sitä puoltanut.

Jos kysymys on tuesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on hankittava ennen tuen myöntämistä Viestintäviraston lausunto. Tukea ei voida myöntää, ellei Viestintävirasto ole sitä puoltanut.

36 §

Maksuhakemuksen käsittely paikallisessa toimintaryhmässä

Jos tuki on myönnetty paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, maksuhakemus on toimitettava 30 §:n 2 momentissa tarkoitettulle paikalliselle toimintaryhmälle. Maksuhakemus tulee vireille, kun se on toimitettu kysei-

selle paikalliselle toimintaryhmälle.

Paikallinen toimintaryhmä tarkistaa, että sille toimitettu hakemus täyttää hakemukselle säädettyt muotovaatimukset ja arvioi maksuhakemuksen sekä sen liitteiden avulla, onko tuettava toimenpide edennyt tukipäätöksellä hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti. Paikallinen toimintaryhmä pyytää hakijaa tarvittaessa täydentämään hakemustaan. Paikallinen toimintaryhmä antaa lausunnon edellä mainituista seikoista ja toimittaa sen sekä hakemuksen tuen myöntäneelle työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä menettelyä ei sovelleta, jos tuen saaja on paikallinen toimintaryhmä.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset hakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä niiden toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukseen.

(uusi)

seiselle paikalliselle toimintaryhmälle.

Paikallinen toimintaryhmä tarkistaa, että sille toimitettu hakemus täyttää hakemukselle säädettyt muotovaatimukset ja arvioi maksuhakemuksen sekä sen liitteiden avulla, onko tuettava toimenpide edennyt tukipäätöksellä hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti. Paikallinen toimintaryhmä pyytää hakijaa tarvittaessa täydentämään hakemustaan. Paikallinen toimintaryhmä antaa lausunnon edellä mainituista seikoista ja toimittaa sen sekä hakemuksen tuen myöntäneelle *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle*.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä menettelyä ei sovelleta, jos tuen saaja on paikallinen toimintaryhmä.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset hakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä niiden toimittamisesta *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen*.

45 a §

Tuen palauttaminen eräissä tapauksissa

Jos tukea on myönnetty neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 16 a artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen, osa maksetusta tuesta voidaan määrätä palautettavaksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain 16 §:ssä säädetyllä perusteella.

Tuen palauttamisesta päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ennen päätöksen tekemistä on hankittava Viestintäviraston lausunto.

Tuen palauttamiseen sovelletaan, mitä jäljempänä säädetään tuen takaisinperinnästä. Jäljempänä 46 §:ssä tarkoitettua korkoa on kuitenkin suoritettava tuen palauttamista koskevan päätöksen tekemisestä 49 §:n 1 momentissa tarkoitettuun eräpäivään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
